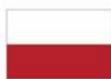

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie

MODEL PROGNOZOWANIA I MONITOROWANIA ZMIAN NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM - ZAPOTRZEBOWANIE NA KOMPETENCJE W OBSZARACH TECHNOLOGICZNYCH I ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W PERSPEKTYWIE DO 2030 R.

RAPORT Z ANALIZY DESK RESEARCH

KOMPETENCJE +

Wojewódzki Urząd Pracy
w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

ul. Tadeusza Kościuszki 30

40-048 Katowice

BST GRUPA

BADANIA · ANALIZY · EWALUACJE · AUDYTY

GRUPA BST SP. Z O.O.

ul. Mieczyków 12

40-748 Katowice

Spis treści

Wstęp	5
Sytuacja polityczno-prawna	6
Demografia	9
Liczba i struktura ludności	9
Przyrost naturalny i dzietność.....	11
Migracje	12
Prognozy	13
Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami	14
Podsumowanie	16
Gospodarka	17
Produkt Krajowy Brutto i Wartość Dodana Brutto	17
Podmioty gospodarki narodowej	18
Rolnictwo	20
Przemysł.....	22
Budownictwo	24
Usługi	25
Finanse przedsiębiorstw	26
Inwestycje, innowacyjność i działalność badawczo-rozwojowa	29
Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami	34
Podsumowanie	37
Rynek pracy.....	38
Rynek pracy według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności	38
Bezrobotni zarejestrowani	39
Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami	42
Podsumowanie	44
Edukacja.....	45
Wykształcenie ludności	45
Szkolnictwo ponadpodstawowe	45
Szkolnictwo wyższe	47
Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami	49
Podsumowanie	50

Ochrona środowiska	51
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej	51
Odpady	51
Zanieczyszczenie powietrza	52
Ścieki	53
Energia odnawialna	53
Transport	54
Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami	54
Podsumowanie	56
Spis tabel, wykresów i rysunków	57

Wstęp

Województwo śląskie zlokalizowane jest w południowej części Polski. Ma powierzchnię 12 334 km², co stanowi 3,9% ogółu powierzchni kraju. Administracyjnie dzieli się na 36 powiatów – 17 powiatów ziemskich oraz 19 grodzkich, a kolejno na 167 gmin, w tym 49 gmin miejskich, 25 – miejsko-wiejskich i 93 – wiejskie.

Województwo śląskie dodatkowo dzieli się na subregiony: Subregion Centralny, Subregion Północny, Subregion Zachodni oraz Subregion Południowy.

Przyporządkowanie powiatów do poszczególnych subregionów prezentuje tabela 1.

Tabela 1 Subregiony województwa śląskiego

Subregion	Powiaty
Subregion Centralny	będziński, bieruńsko-lędziński, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, pszczyński, tarnogórski, zawierciański, m. Bytom, m. Chorzów, m. Dąbrowa Górnicza, m. Gliwice, m. Jaworzno, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Piekary Śląskie, m. Ruda Śląska, m. Siemianowice Śląskie, m. Sosnowiec, m. Świętochłowice, m. Tychy, m. Zabrze
Subregion Północny	częstochocki, kłobucki, myszkowski, m. Częstochowa
Subregion Zachodni	raciborski, rybnicki, wodzisławski, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Rybnik, m. Żory
Subregion Południowy	bielski, cieszyński, żywiecki, m. Bielsko-Biała

Źródło: www.slaskie.pl, dostęp: 07.01.2025 r.

Sytuacja polityczno-prawna

Województwo śląskie, jako jeden z kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski regionów, doświadczający dynamicznych zmian, które wpływają na jego funkcjonowanie i rozwój. Wśród kluczowych trendów, które kształtują sytuację polityczno-prawną regionu należy wskazać:

- globalizację – polska gospodarka jest coraz bardziej umiędzynarodowiona¹, co generuje:
 - szanse: możliwość pozyskania zagranicznych inwestorów i kapitału na rozwój regionu, ułatwiony dostęp do rynków międzynarodowych dla śląskich przedsiębiorstw, możliwość korzystania z globalnych innowacji i nowoczesnych technologii;
 - zagrożenia: konkurencja ze strony tańszych rynków pracy w Azji i Europie Wschodniej, wpływ wykwalifikowanych pracowników za granicę („drenaż mózgów”) oraz ryzyko ekonomiczne związane z globalnymi kryzysami i niestabilnością rynków;
- rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz konieczność dostosowania kompetencji ludności do wyzwań przyszłości i rozwoju nowoczesnego kształcenia przez całe życie – obserwuje się dualizację społeczeństwa przez pryzmat dostępu do informacji i umiejętności korzystania z niej, a także umiejętności adaptowania do nowych sytuacji i wielokrotnego nabywania nowych kwalifikacji², co generuje:
 - szanse: wzrost kompetencji mieszkańców regionu dzięki inwestycjom w edukację i kształcenie ustawiczne, możliwość przyciągnięcia nowych inwestycji wymagających wysoko wykwalifikowanej kadry i zwiększona konkurencyjność śląskich firm poprzez dobrze wykształconą kadre pracowniczą;
 - zagrożenia: dualizacja społeczeństwa – część mieszkańców może nie nadążać za zmianami technologicznymi, problemy z dostępem do edukacji cyfrowej dla osób starszych i gorzej wykształconych, niedostosowanie oferty edukacyjnej do rzeczywistych potrzeb rynku pracy;
- wyzwania w obszarze ochrony zdrowia, tj. jego efektywności, dostępności i jakości³, co generuje:
 - szanse: rozwój telemedycyny i nowoczesnych form opieki zdrowotnej, w tym usług opiekuńczych, infrastruktury środowiskowej, jak i nowych form wsparcia takich jak np. teleopieka⁴;

¹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, s. 88.

² Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030, s. 85.

³ Regionalna Polityka Zdrowia Województwa Śląskiego 2030.

⁴ Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030, s. 210.

- zagrożenia: rosnące koszty ochrony zdrowia, brak specjalistów w niektórych dziedzinach ochrony zdrowia, a także brak systemowych rozwiązań dotyczących asysty i opieki nad osobami starszymi⁵;
- wyzwania gospodarcze związane z potrzebą utrzymania konkurencyjności i wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności⁶, co generuje:
 - szanse: rozwój nowoczesnych technologii i popyt na innowacje, transformacja modeli biznesowych dla utrzymania przewagi konkurencyjnej w odpowiedzi na potrzeby personalizacji produktów i usług, uzyskania najlepszych rozwiązań w danym czasie czy konieczności szybkiego reagowania na potrzeby klientów;
 - zagrożenia: wykluczenie niektórych firm, które nie dostosują się na czas do zmian, wysokie koszty transformacji gospodarki i ryzyko upadku tradycyjnych gałęzi przemysłu;
- kwestie środowiskowe związane z zieloną energią, energochłonnością, inteligentną mobilnością, odpowiednim gospodarowaniem surowcami i odpadami, ekoinnowacjami – światowe trendy w zakresie polityki energetyczno-klimatycznej, wymuszają zdecydowane zmiany w strukturze gospodarczej województwa⁷, tworzy się rynek „czystych technologii”, rośnie świadomość ekologiczna oraz wzrastają koszty produkty energii ze źródeł tradycyjnych⁸, co generuje:
 - szanse: rozwój zielonej energii oraz ekoinnowacji jako kluczowego sektora gospodarki regionu, inteligentnej mobilności i transportu ekologicznego, co stworzy możliwość ograniczenia emisji CO₂ i poprawy jakości powietrza w regionie;
 - zagrożenia: wysokie koszty transformacji energetycznej, ryzyko utraty miejsc pracy w sektorach energochłonnych (górnictwo, hutnictwo);
- konieczność poprawy funkcjonowania instytucji prywatnych na rzecz budowy zaufania i kooperacji, wzmocnienia procesu generowania wiedzy i technologii oraz poprawy procesu dyfuzji wiedzy⁹, co generuje:
 - szanse: współpraca między firmami, instytucjami naukowymi i administracją publiczną, rozwój partnerstw publiczno-prywatnych wspierających innowacyjność i możliwość tworzenia nowych form kooperacji biznesowej i wymiany wiedzy;
 - zagrożenia: niski poziom zaufania społecznego utrudniający współpracę między sektorami, biurokracja i trudności formalne ograniczające rozwój przedsiębiorczości, wolne tempo wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w administracji publicznej;

⁵ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, s. 89.

⁶ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030.

⁷ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, s. 88.

⁸ Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla województwa śląskiego. Regionalna polityka energetyczna do roku 2030, s. 64.

⁹ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030, s. 16.

- transformację cyfrową, w tym rozwój nowoczesnych technologii teleinformatycznych i e-usług (czwarta rewolucja przemysłowa)¹⁰, co generuje:
 - szanse: rozwój nowoczesnych usług cyfrowych i e-commerce, możliwość automatyzacji procesów biznesowych zwiększająca efektywność firm, nowe miejsca pracy w sektorze IT i nowych technologii;
 - zagrożenia: ryzyko wykluczenia cyfrowego części społeczeństwa (osoby starsze, mieszkańcy obszarów wiejskich) oraz zagrożenia związane z cyberbezpieczeństwem;
- zwiększenie intensywności wykorzystania danych oraz rozwój technologii sztucznej inteligencji¹¹, co generuje:
 - szanse: tworzenie innowacyjnych rozwiązań opartych na analizie danych, automatyzacja procesów przemysłowych i administracyjnych oraz rozwój nowych sektorów gospodarki, takich jak big data i AI;
 - zagrożenia: ryzyko utraty miejsc pracy w wyniku automatyzacji, wyzwania etyczne związane z wykorzystaniem danych osobowych oraz konieczność dużych inwestycji w infrastrukturę cyfrową i szkolenia specjalistów.

Województwo śląskie stoi przed licznymi wyzwaniami, ale także ogromnymi szansami na dynamiczny rozwój. Kluczowe jest skuteczne zarządzanie transformacją gospodarczą, cyfrową i ekologiczną, przy jednoczesnym wsparciu mieszkańców w procesie dostosowywania się do zmian. Sukces regionu będzie zależał od zdolności do wykorzystania nowych technologii, rozwijania innowacyjnych sektorów gospodarki oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców.

¹⁰ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, s. 88.

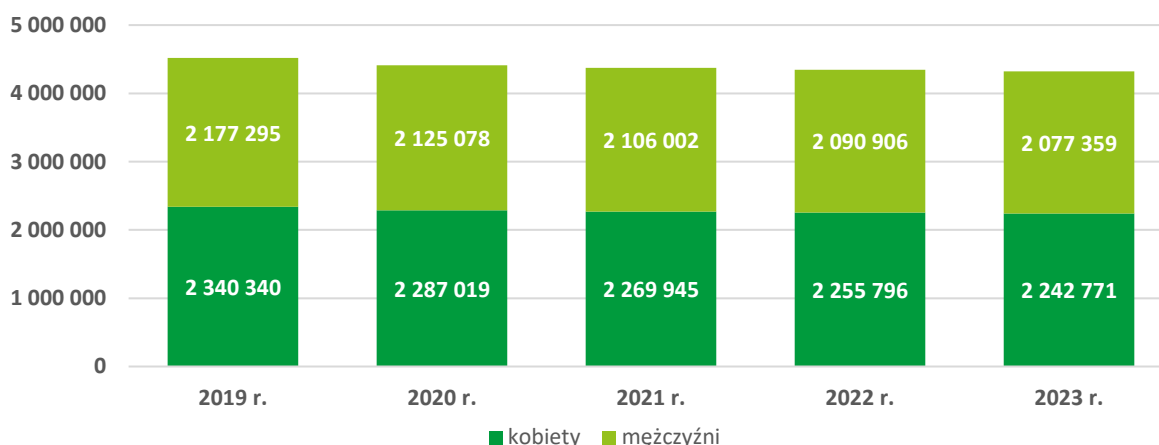
¹¹ Polityka Rozwoju Sztucznej Inteligencji w Polsce 2025-2030.

Demografia

Liczba i struktura ludności

Według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku województwo śląskie zamieszkiwało 4 320 130 mieszkańców – o 4,4% mniej niż w 2019 roku. Obserwowany jest wyraźny trend spadkowy wielkości populacji. Kobiety stanowią 51,9% ludności województwa śląskiego, mężczyźni – 48,1% (zob. wykres 1).

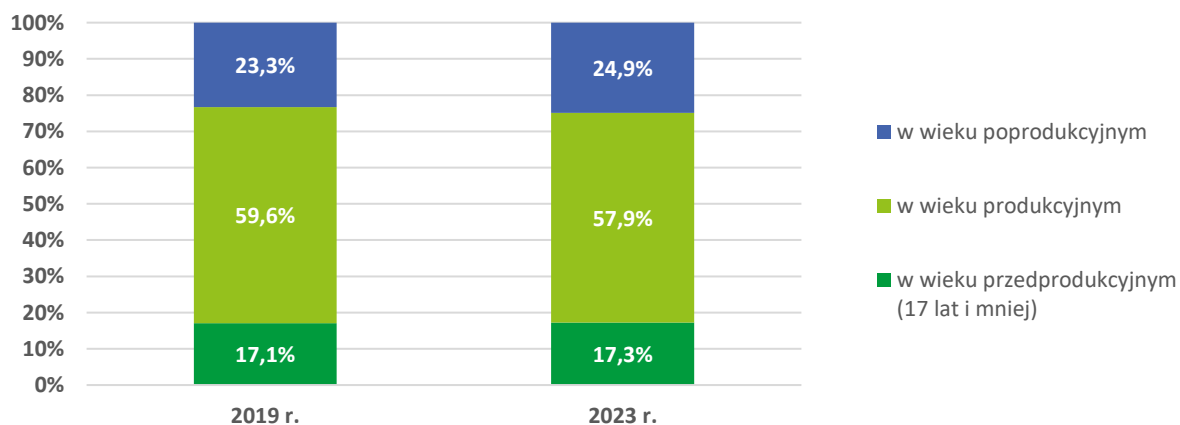
Wykres 1 Liczba ludności województwa śląskiego w podziale na płeć w latach 2019-2023 (os.)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

W 2023 roku udział ludności w wieku produkcyjnym w województwie śląskim w stosunku do 2019 roku zmniejszył się o 1,7 p. proc. Z kolei ludności w wieku przedprodukcyjnym zwiększył się o 0,2 p. proc., a osób w wieku poprodukcyjnym - o 1,6 p. proc. (zob. wykres 2). Region wpisuje się w trend starzenia się społeczeństwa – coraz większą część jego populacji stanowią osoby starsze, co ma wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na obszar ochrony zdrowia, rynku pracy czy kultury.

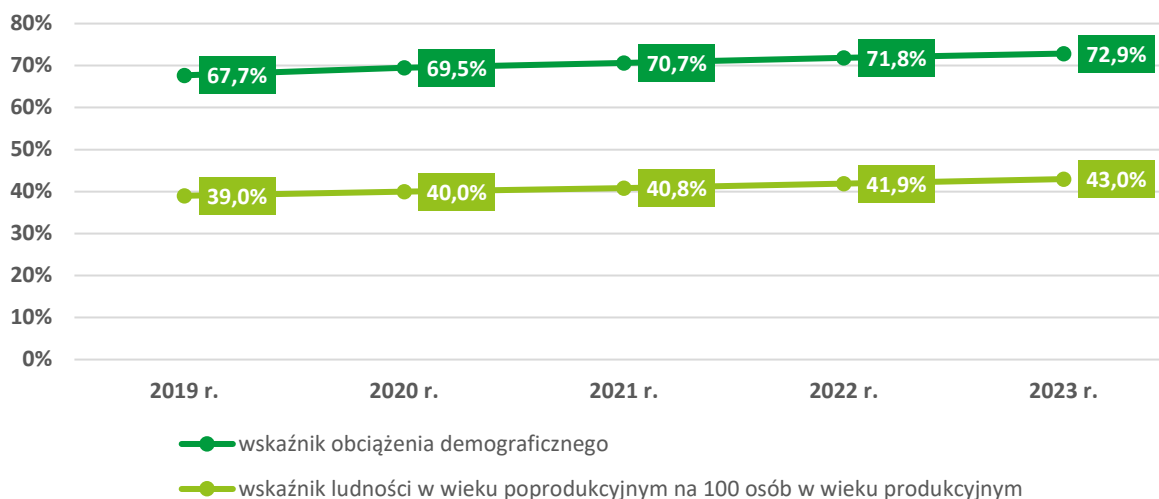
Wykres 2 Struktura ludności województwa śląskiego według grup wieku w 2019 i 2023 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczony jako stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) dla województwa śląskiego w 2023 roku wyniósł 72,9% i wzrósł o 5,2 p. proc. w relacji do 2019 roku. Z kolei wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł 43,0% w 2023 roku i wzrósł o 4,0 p. proc. w relacji do 2019 roku (zob. wykres 3).

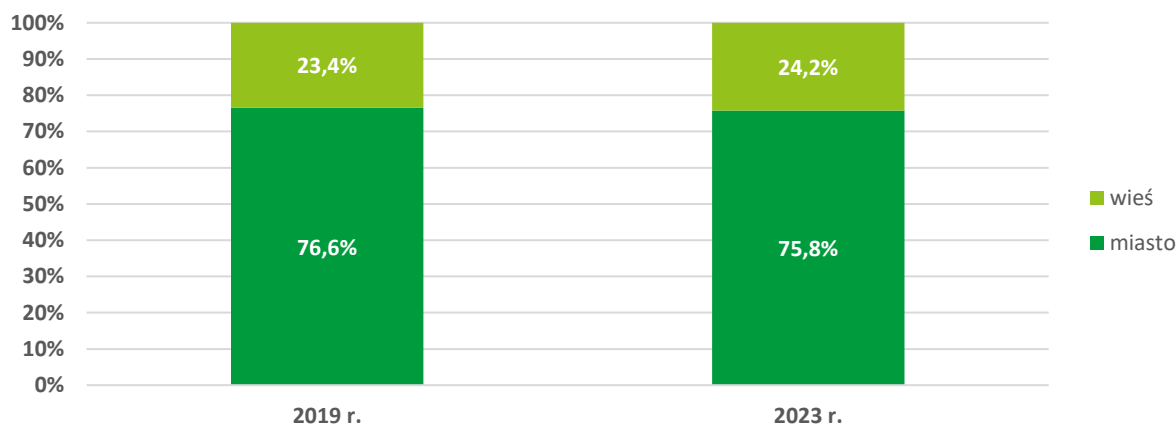
Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego oraz wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Około ¼ mieszkańców województwa śląskiego to mieszkańcy miast. Na przestrzeni ostatnich lat udział ludności zamieszkującej miasta w ogóle ludności zmniejszył się o 0,8 p. proc. (zob. wykres 4).

Wykres 4 Struktura ludności województwa śląskiego według miejsca zamieszkania w 2019 i 2023 roku

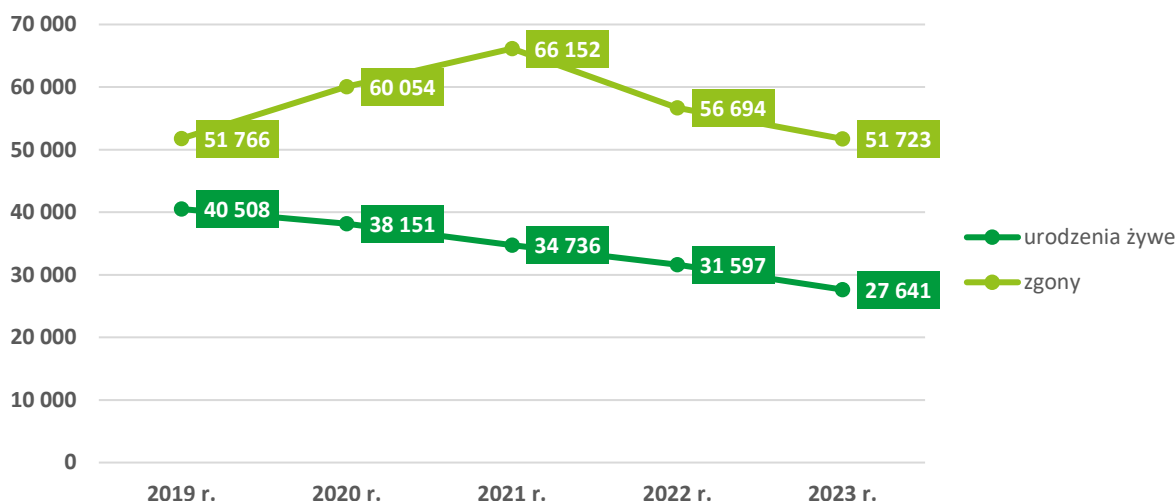

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Przyrost naturalny i dzietność

W województwie śląskim z roku na rok spada liczba urodzeń żywych – w 2019 roku wynosiła ponad 40,5 tys., a w 2023 roku – już tylko trochę ponad 27,6 tys. Rokrocznie liczba zgonów przekracza liczbę urodzeń, przekładając się na ujemny przyrost naturalny, a ten – na zmniejszanie się populacji analizowanego regionu (zob. wykres 5).

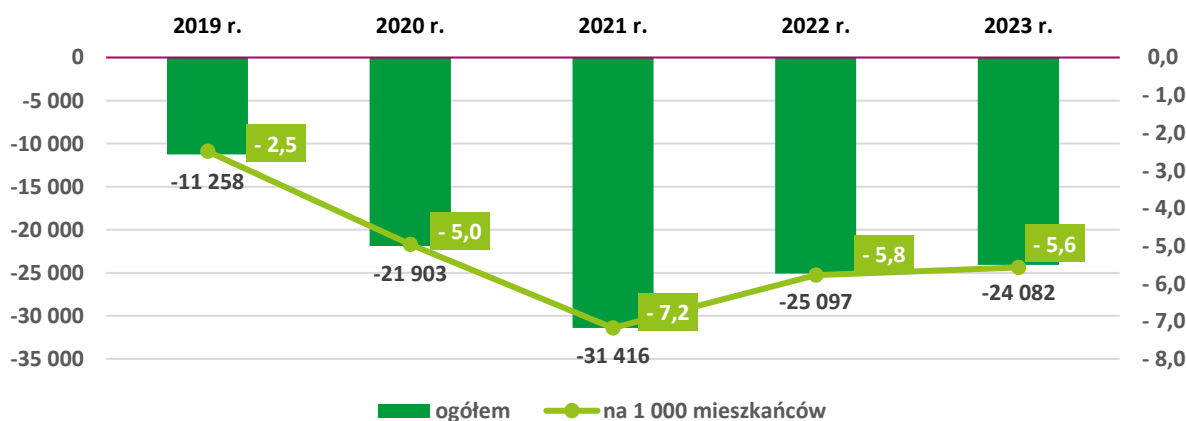
Wykres 5 Urodzenia żywe i zgony w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Średnia z ostatnich 5 lat przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców dla województwa śląskiego wyniosła -5,2‰ (zob. wykres 6).

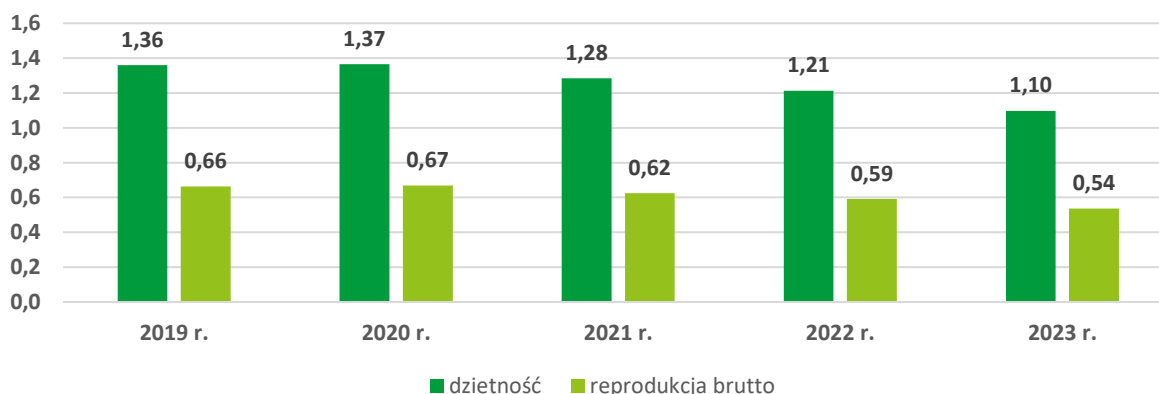
Wykres 6 Przyrost naturalny ogółem (os.) i na 1 000 mieszkańców (‰) w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Można zauważyć systematyczny spadek wartości współczynnika dzietności¹², jak i reprodukcji brutto¹³ (zob. wykres 7). Oznacza to, że najprawdopodobniej trudno spodziewać się znaczących zmian w obszarze przyrostu naturalnego w województwie śląskim w przyszłości.

Wykres 7 Dzietność i reprodukcja brutto w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Migracje

Zarówno w przypadku migracji wewnętrznych, jak i zagranicznych na pobyt stały województwo śląskie notuje ujemne salda migracji – więcej osób opuszcza województwo niż do niego przybywa (zob. tabela 2 i 3). To – obok ujemnego przyrostu naturalnego - aspekt wpływający na ostateczne zmniejszanie się populacji analizowanego regionu.

Tabela 2 Dane na temat migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)

Wskaźnik	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Imigracja	45 020	37 579	42 460	39 006	39 838
Emigracja	49 295	40 921	46 150	42 598	42 449
Saldo	-4 275	-3 342	-3 690	-3 592	-2 611

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Tabela 3 Dane na temat migracji zagranicznych na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)

Wskaźnik	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Imigracja	1 630	1 226	1 345	1 481	1 449
Emigracja	2 072	1 415	2 138	2 133	1 547
Saldo	-442	-189	-793	-652	-98

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

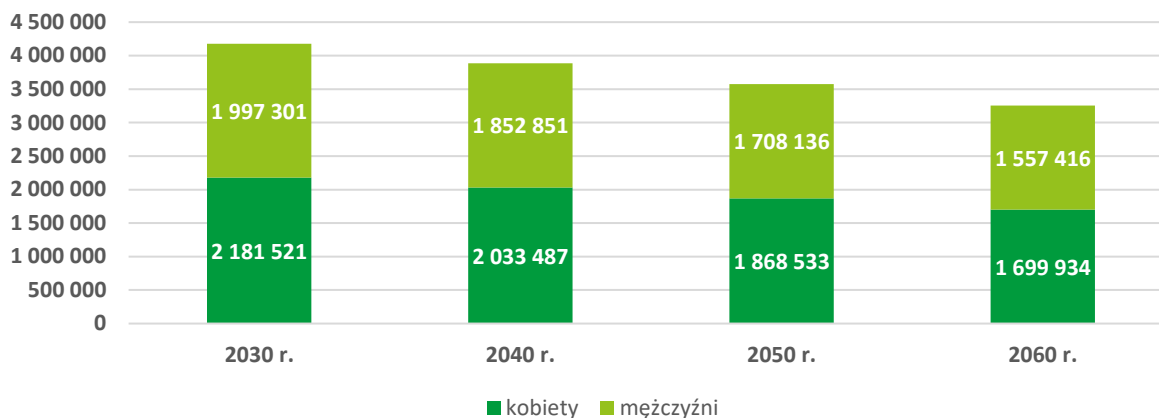
¹² liczba dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

¹³ iloczyn współczynnika dzietności i wskaźnika wyrażającego udział urodzeń płci żeńskiej w ogólnej liczbie urodzeń żywych.

Prognozy

Na bazie wyników Narodowego Spisu Ludności sporządzono prognozę liczby oraz struktury ludności. Według tych prognoz populacja województwa śląskiego nadal będzie się pomniejszać – w 2040 roku będzie wynosiła już poniżej 4 mln osób, a w 2060 roku – poniżej 3,5 mln osób (zob. wykres 8).

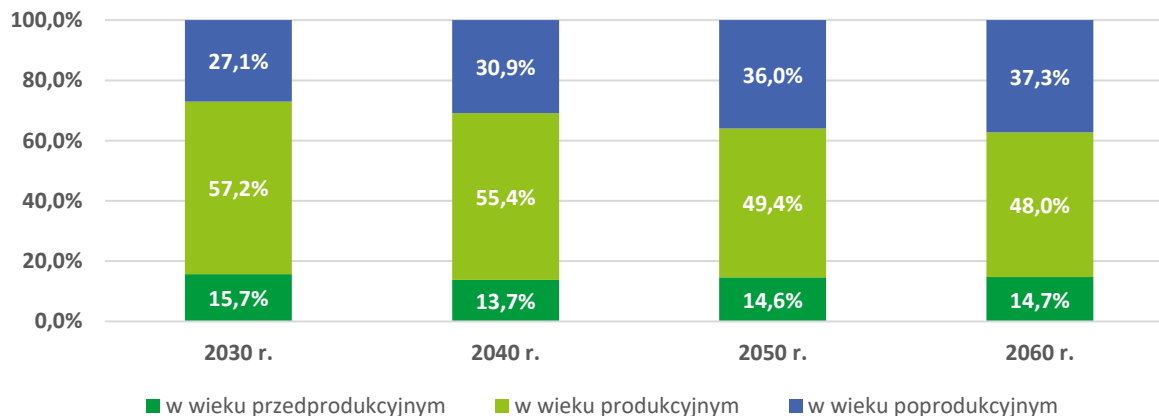
Wykres 8 Prognozowana liczba ludności województwa śląskiego w podziale na płeć do 2060 roku (os.)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Nadal zwiększać się będzie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności – w 2040 roku według prognoz przekroczy 30%, a do 2060 roku – sięgnie 37,3%. Oznacza to, że więcej niż co trzeci mieszkaniec regionu będzie osobą w wieku poprodukcyjnym (zob. wykres 9).

Wykres 9 Prognozowana struktura ludności województwa śląskiego według grup wieku do 2060 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami

Specyfiką województwa śląskiego jest wysoki stopień urbanizacji – najwyższy w Polsce, odbiegający znacząco od wyniku dla ogółu kraju. Na tle innych regionów województwo śląskie cechuje także znaczące obciążenie demograficzne połączone z niskim przyrostem naturalnym, co przekłada się na niezbyt korzystne, także na tle innych województw prognozy obciążenia demograficznego. Analizowany region na tle innych wyróżnia ponadto ujemne saldo migracji zagranicznych – tylko trzy województwa (w tym opisywane śląskie) mają ujemne saldo zagranicznych migracji.

W tabeli 4 – porównanie najważniejszych wskaźników dotyczących demografii województwa śląskiego z ogółem kraju i pozostałymi województwami.

Tabela 4 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze demografii z ogółem kraju i innymi województwami

Wyszczególnienie	Udział mieszkańców miast w ogóle ludności w 2023 roku (%)	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2023 roku (%)	Średni przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców z lat 2019-2023 (‰)	Reprodukcja brutto w 2023 roku	Średnie saldo migracji wewnętrznych na 1 000 mieszkańców z lat 2019-2023 (‰)	Średnie saldo migracji zagranicznych na 1 000 mieszkańców z lat 2019-2023 (‰)	Prognozowana zmiana liczby ludności 2023-2060 (%)	Prognozowany obciążenie demograficznego w 2060 roku (%)
Polska	59,5	71,2	-3,3	0,57	-	0,12	-19,4	104,8
Dolnośląskie	67,4	71,0	-4,1	0,52	1,3	0,12	-16,8	105,5
Kujawsko-pomorskie	57,9	71,6	-3,9	0,56	-1,1	0,04	-25,7	105,9
Lubelskie	46,1	72,9	-4,5	0,55	-2,5	0,14	-29,8	107,6
Lubuskie	64,1	71,7	-4,2	0,56	-1,0	0,12	-24,7	106,6
Łódzkie	61,8	75,5	-6,0	0,57	-0,9	0,08	-27,6	108,5
Małopolskie	47,9	68,3	-0,9	0,59	1,2	0,25	-9,6	100,7
Mazowieckie	64,6	70,8	-1,9	0,60	2,1	0,39	-5,6	100,7
Opolskie	52,7	69,5	-4,7	0,57	-0,9	-0,48	-29,6	111,1
Podkarpackie	41,0	68,9	-2,2	0,55	-1,2	0,14	-23,1	105,8
Podlaskie	60,8	71,0	-3,5	0,58	-1,6	0,37	-24,9	106,7
Pomorskie	62,3	70,1	-0,9	0,60	1,9	0,09	-6,9	101,0
Śląskie	75,8	72,9	-5,2	0,54	-0,8	-0,10	-27,9	108,3
Świętokrzyskie	45,1	74,7	-6,1	0,54	-2,2	0,10	-33,8	112,0
Warmińsko-mazurskie	58,9	70,1	-4,0	0,52	-1,8	-0,06	-28,6	108,1
Wielkopolskie	53,0	70,1	-1,5	0,60	0,4	0,08	-14,3	103,1
Zachodnio-pomorskie	68,0	72,1	-4,7	0,53	-0,5	0,09	-25,3	108,2

na **czzerwono** – trzy najmniej korzystne wyniki w kolumnie; na **zielono** – trzy najbardziej korzystne wyniki w kolumnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Podsumowanie

Województwo śląskie zmagają się z kryzysem demograficznym, który ma istotny wpływ na różne aspekty życia społecznego i gospodarczego regionu. Kluczowe zjawiska, takie jak spadek liczby ludności, wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze demograficznej, ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, coraz bardziej zmieniają oblicze województwa.

Ujemne saldo migracji na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz niski wskaźnik dzietności w województwie śląskim przyczynia się do coraz większego wyludnienia. Wynikać to może m.in. z przyczyn ekonomicznych (zarobkowych) oraz zmian społeczno-kulturowych, które wpływają na decyzje związane z zakładaniem rodzin i posiadaniem dzieci.

Na demograficzną sytuację województwa znacząco wpływa również starzenie się społeczeństwa. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oznacza, że w strukturze demograficznej regionu coraz większy udział mają seniorzy. To zjawisko rodzi liczne konsekwencje, zwłaszcza w wymiarze gospodarczym i społecznym. Wzrost liczby seniorów generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, medyczne i społeczne, co zwiększa obciążenie finansowe dla samorządów i systemu opieki zdrowotnej.

Te negatywne trendy wymagają przemyślanej strategii działań, która mogłaby zahamować procesy depopulacji i poprawić warunki życia w regionie.

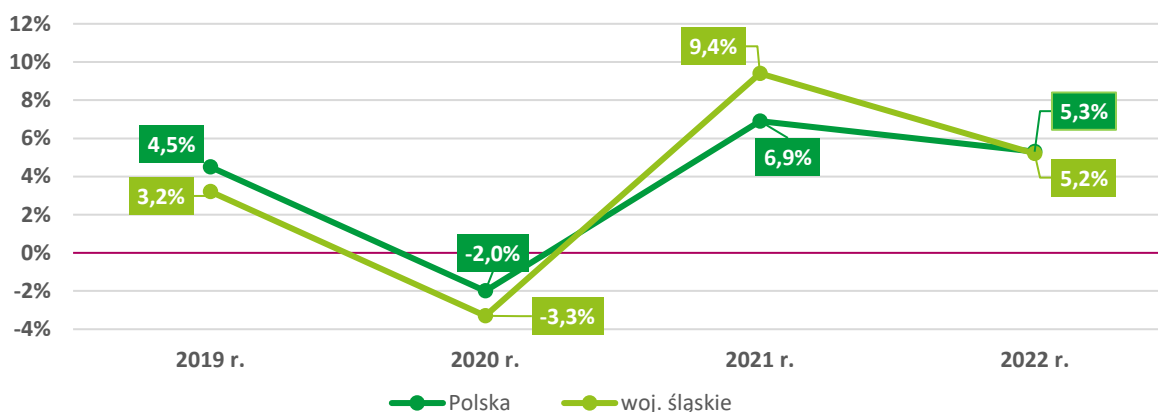
Gospodarka

Produkt Krajowy Brutto i Wartość Dodana Brutto

Wartość Produktu Krajowego Brutto (PKB) województwa śląskiego na koniec 2023 roku wyniosła 404 740 mln zł, co stanowiło 11,9% polskiego PKB. Województwo śląskie jest drugim – po województwie mazowieckim – regionem o największym wkładzie w PKB kraju. PKB w przeliczeniu na mieszkańca wyniosło z kolei 93 566 zł/os. – dla porównania w ogóle kraju było to 90 396 zł/os.

Obserwacja dynamiki Produktu Krajowego Brutto pozwala na uchwycenie skutków gospodarczych pandemii COVID-19 dla regionu, jak i tego, jak znaczące było „odbicie” gospodarcze po tym wydarzeniu (większe niż dla ogółu kraju). Na moment opracowywania niniejszego materiału brak danych na temat dynamiki PKB za 2023 rok (zob. wykres 10).

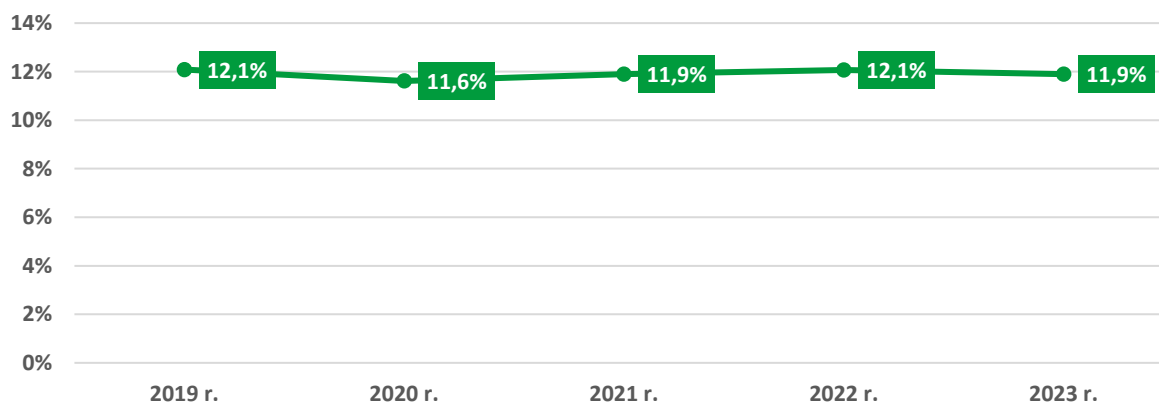
Wykres 10 Dynamika Produktu Krajowego Brutto w relacji z rokiem poprzednim dla województwa śląskiego i ogółu kraju w latach 2019-2022 (ceny stałe)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Wartość Dodana Brutto z kolei dla 2023 roku wyniosła 365 554 mln zł, co stanowiło 11,9% wyniku dla ogółu kraju (zob. wykres 11). Udział województwa śląskiego jest drugim udziałem w wyniku krajowym, po województwie mazowieckim.

Wykres 11 Udział WDB województwa śląskiego w ogóle WDB kraju w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Podmioty gospodarki narodowej

Na terenie województwa śląskiego działało na koniec 2023 roku ponad 530 tys. podmiotów gospodarki narodowej - o 10,7% więcej niż w 2019 roku, przy czym w badanym okresie wzrosła jedynie grupa mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników, w tym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 10,4%, a firm zatrudniających 1-9 pracowników o 14,4%. W przypadku pozostałych kategorii przedsiębiorstw odnotowano spadek ich liczby, jak i spadek udziału w ogólnej liczbie podmiotów (zob. tabela 5).

Tabela 5 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim (szt.) i ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (%) w podziale na wielkość podmiotu w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
Ogółem	481 757	494 282	509 838	521 859	533 194	+10,7%
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	346 148 (71,9%)	355 904 (72,0%)	367 110 (72,0%)	375 151 (71,9%)	382 295 (71,7%)	+10,4%
1-9 pracowników	114 118 (23,7%)	117 299 (23,7%)	121 848 (23,9%)	126 054 (24,2%)	130 557 (24,5%)	+14,4%
10-49 pracowników	17 495 (3,6%)	17 119 (3,5%)	16 956 (3,3%)	16 774 (3,2%)	16 489 (3,1%)	-5,8%
50-249 pracowników	3 457 (0,7%)	3 417 (0,7%)	3 389 (0,7%)	3 350 (0,6%)	3 327 (0,6%)	-3,8%
250-999 pracowników	463 (0,1%)	463 (0,1%)	460 (0,1%)	458 (0,1%)	453 (0,1%)	-2,2%
1 000 pracowników i więcej	76 (0,02%)	80 (0,02%)	75 (0,01%)	72 (0,01%)	73 (0,01%)	-3,9%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Największa część (ok. ¾) podmiotów działa w obszarze pozostałej działalności, która obejmuje usługi, przy czym ich udział w stosunku do 2019 roku nieznacznie spadł (o 0,5 p. proc.). Jednocześnie udział podmiotów z obszaru przemysłu i budownictwa wzrósł (o 0,5 p. proc.). Odsetek podmiotów z obszaru rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo nie zmienił się, chociaż wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej - o 465 (zob. tabela 6).

Tabela 6 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim (szt.) i ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (%) w podziale na rodzaj działalności w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
Ogółem	481 757	494 282	509 838	521 859	533 194	+10,7%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4 833 (1,0%)	4 957 (1,0%)	5 079 (1,0%)	5 202 (1,0%)	5 298 (1,0%)	+9,6%
Przemysł i budownictwo	105 100 (21,8%)	108 657 (22,0%)	112 716 (22,1%)	116 024 (22,2%)	118 735 (22,3%)	+13,0%
Pozostała działalność (usługi)	371 824 (77,2%)	380 668 (77,0%)	392 043 (76,9%)	400 633 (76,8%)	409 161 (76,7%)	+10,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Najwięcej przedsiębiorstw w województwie śląskim funkcjonuje w sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (116 841 podmiotów, 21,9% wszystkich podmiotów), F - Budownictwo (68 736 podmiotów, 12,9% wszystkich podmiotów) oraz M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (54 637 podmiotów, 10,2% wszystkich podmiotów).

W ostatnich latach największe procentowe wzrosty liczby podmiotów odnotowano z kolei w działach: D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (o 66,5%), U - Organizacje i zespoły eksterytorialne (o 44,4%) oraz J - Informacja i komunikacja (o 44,1%) (zob. tabela 7).

Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim w podziale na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności w 2019 i 2023 roku (szt.)

Sekcja	Nazwa	Liczba podmiotów w 2019 r.	Liczba podmiotów w 2023 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r. w liczbach	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4 833	5 298	465	+9,6%
B	Górnictwo i wydobywanie	568	570	2	+0,4%
C	Przetwórstwo przemysłowe	44 855	46 565	1 710	+3,8%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	662	1 102	440	+66,5%
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 801	1 762	-39	-2,2%
F	Budownictwo	57 214	68 736	11 522	+20,1%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	116 600	116 841	241	+0,2%
H	Transport i gospodarka magazynowa	29 848	30 697	849	+2,8%
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14 647	15 891	1 244	+8,5%
J	Informacja i komunikacja	17 240	24 845	7 605	+44,1%
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14 172	14 524	352	+2,5%
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	28 770	32 391	3 621	+12,6%
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	47 903	54 637	6 734	+14,1%

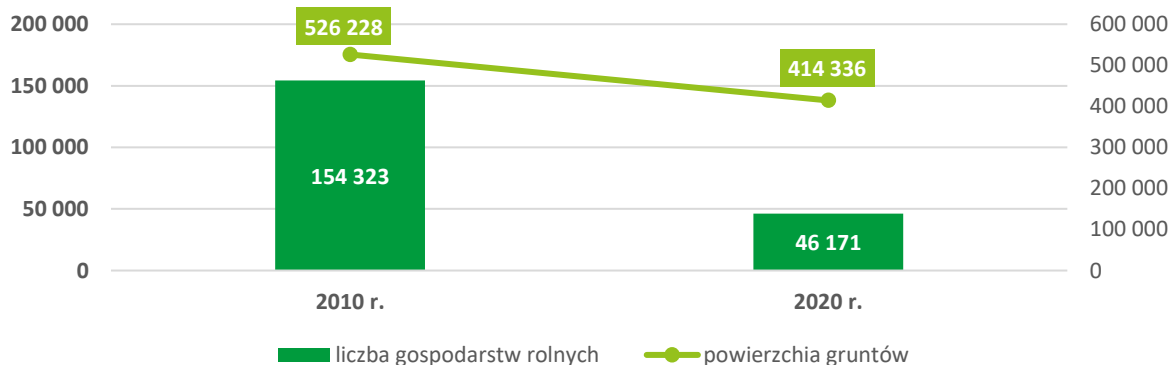
Sekcja	Nazwa	Liczba podmiotów w 2019 r.	Liczba podmiotów w 2023 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r. w liczbach	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14 486	17 157	2 671	+18,4%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 785	1 811	26	+1,5%
P	Edukacja	17 110	19 621	2 511	+14,7%
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27 772	33 008	5 236	+18,9%
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8 930	9 775	845	+9,5%
S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	30 730	35 134	4 404	+14,3%
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	9	13	4	+44,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Rolnictwo

W 2020 roku – według danych Powszechnego Spisu Rolnego – w województwie śląskim funkcjonowało 46 171 gospodarstw rolnych – ponad 3 razy mniej niż w 2010 roku. Powierzchnia ich gruntów spadła w tym czasie o ok. 1/5, wynosząc w 2020 roku 414 336 ha (zob. wykres 12). Zwiększyła się znacząco średnia powierzchnia gruntów w przeliczeniu na jedno gospodarstwo – z 3,4 ha w 2010 roku do 9,0 ha w 2020 roku. Śląskie gospodarstwa rolne stanowią jedynie 3,5% wszystkich gospodarstw rolnych w kraju.

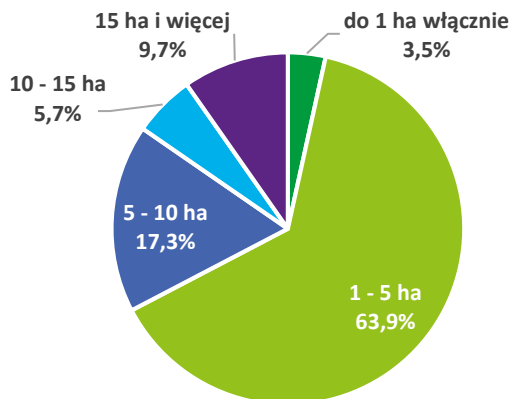
Wykres 12 Liczba gospodarstw rolnych (szt.) i powierzchnia gruntów (ha) w województwie śląskim w 2010 i 2020 roku

Źródło: Powszechne Spisy Rolne 2010 i 2020, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Większość (63,9%) gospodarstw rolnych w województwie śląskim stanowią te o powierzchni 1-5 ha. Drugie w kolejności gospodarstwa rolne o powierzchni 5-10 ha stanowią 17,3% wszystkich gospodarstw, a co dziesiąte gospodarstwo zajmuje powierzchnie 15 ha i więcej (zob. wykres 13).

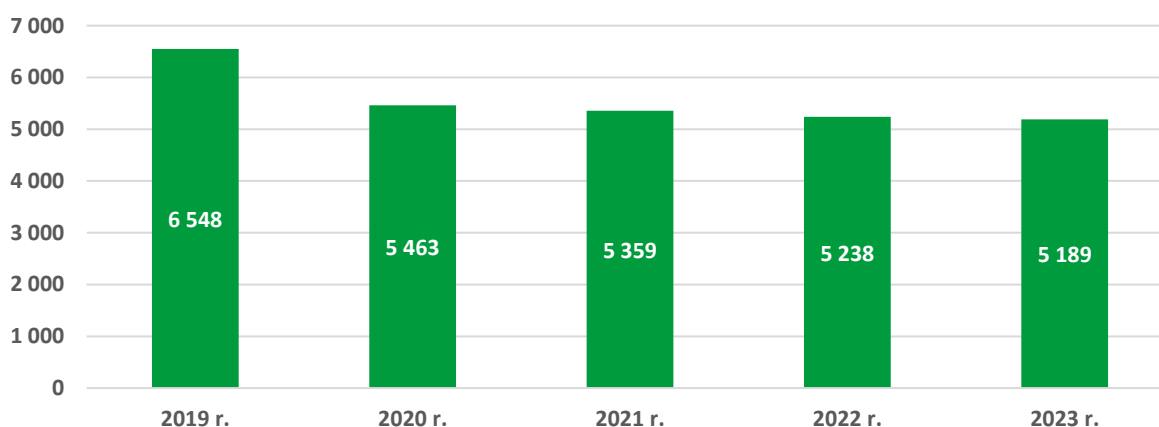
Wykres 13 Struktura gospodarstw rolnych w województwie śląskim według ich powierzchni w 2020 roku (%)

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Trend spadkowy notuje liczba pracujących w rolnictwie – przeciętne zatrudnienie w 2023 roku wniosło 5 189 etatów – o 20,8% mniej niż w 2019 roku (zob. wykres 14).

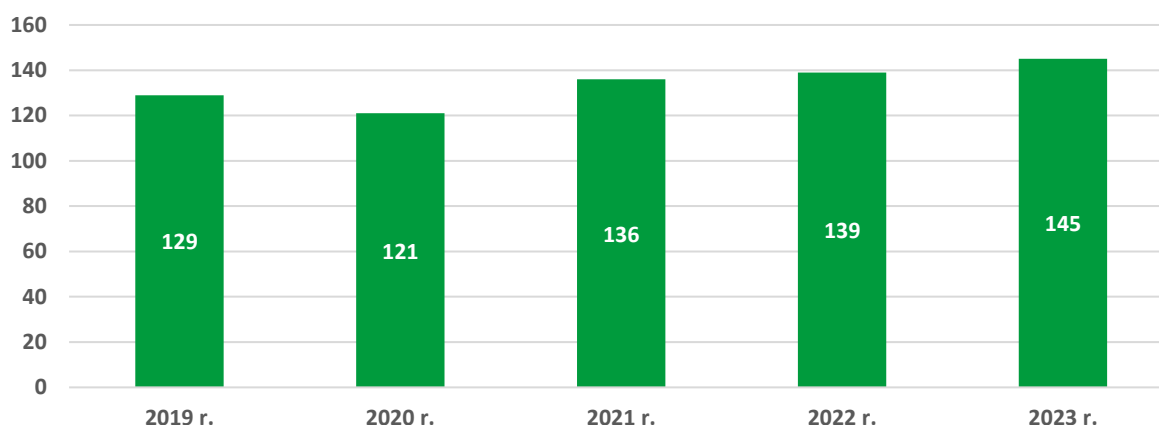
Wykres 14 Przeciętne zatrudnienie w sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)

Źródło: Powszechne Spisy Rolne 2010 i 2020, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych w województwie śląskim przyjmuje tendencję wzrostową – w 2019 roku było ich 129, w 2023 roku – 145 (zob. wykres 15).

Wykres 15 Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (szt.)

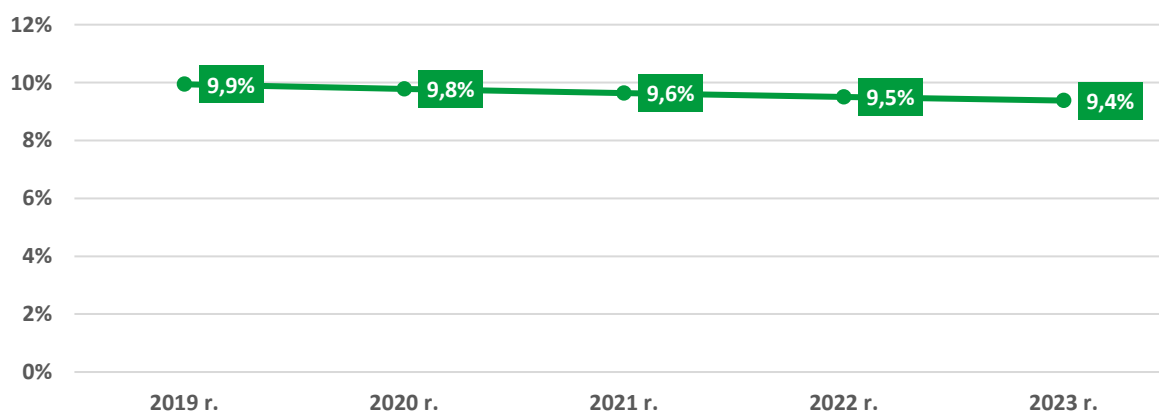
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Przemysł¹⁴

W sektorze przemysłowym w 2023 roku działało w województwie śląskim 49 999 podmiotów – o 4,4% więcej niż w 2019 roku. W omawianym okresie nastąpił dynamiczny rozwój następujących branż: Przetwórstwo przemysłowe (o 1 710 podmiotów, tj. o 3,8%) oraz Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (o 440 podmioty, tj. o 66,5%). Spadek nastąpił jedynie w sekcji Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (o 39 podmiotów, tj. o 2,2%) (zob. tabela 7).

Udział podmiotów gospodarki narodowej z sekcji B, C, D, E (przemysł) Polskiej Klasyfikacji Działalności w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim spada – w 2019 roku wynosił 9,9%, w 2023 roku – 9,4% (zob. wykres 16).

Wykres 16 Udział podmiotów gospodarki narodowej z sekcji B, C, D, E (przemysł) Polskiej Klasyfikacji Działalności w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023

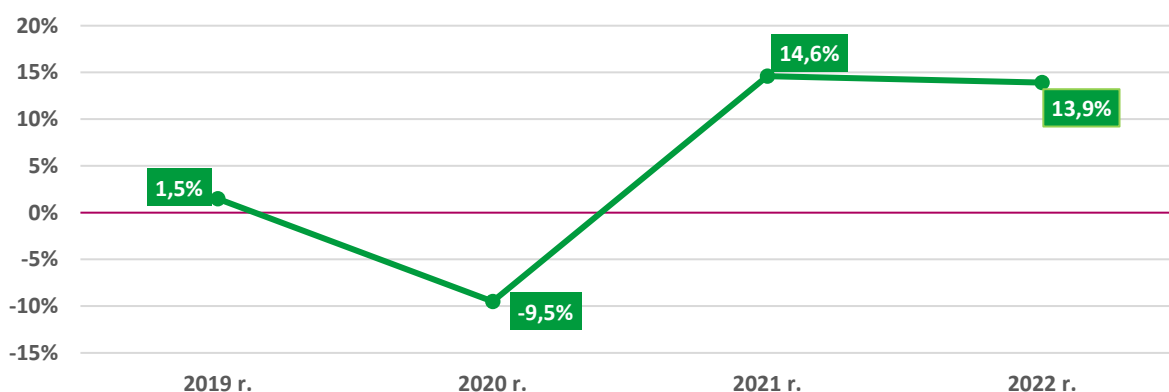

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

¹⁴ sekcje: **B** Górnictwo i wydobywanie; **C** Przetwórstwo przemysłowe; **D** Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; **E** Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Produkcja sprzedana przemysłu województwa śląskiego w 2023 roku wyniosła 376 682 mln zł, co stanowiło 14,7% wyniku kraju (drugie miejsce wśród województw po województwie mazowieckim). W przeliczeniu na mieszkańca daje to 86 932 zł/os. (dla porównania w kraju to 67 835 zł/os.). Wartość produkcji sprzedanej przemysłu ulegała znacznym wahaniom na przestrzeni ostatnich lat ze spadkiem w 2020 roku związanym z pandemią COVID-19 i dwucyfrowym wzrostem w latach 2021-2022. Na moment opracowywania niniejszego materiału brak danych na temat dynamiki produkcji sprzedanej przemysłu za 2023 rok (zob. wykres 17).

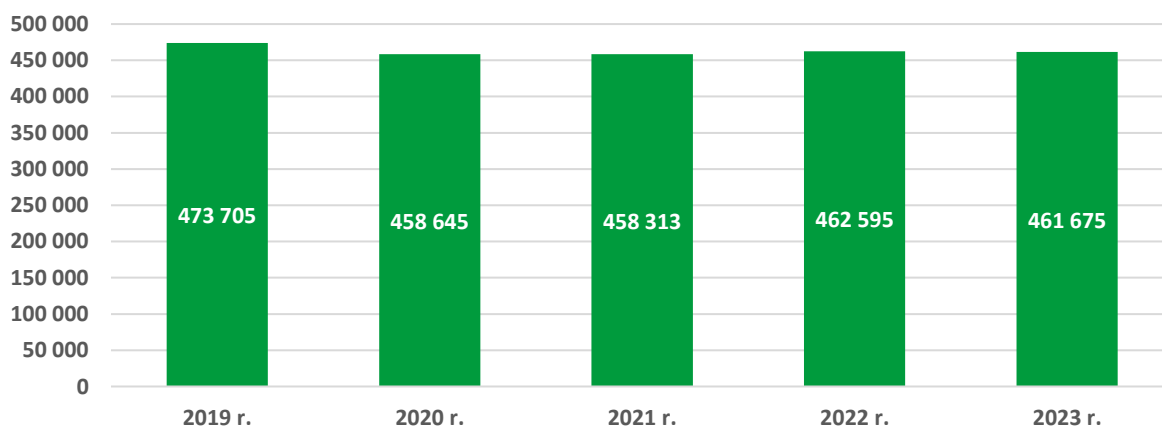
Wykres 17 Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w relacji z rokiem poprzednim województwa śląskiego w latach 2019-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

W sektorze przemysłu w województwie śląskim w 2023 roku odnotowano 461,7 tys. etatów – mniej niż w 2019 roku (o 2,5%) (zob. wykres 18).

Wykres 18 Przeciętne zatrudnienie w sekcjach B, C, D, E (przemysł) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)

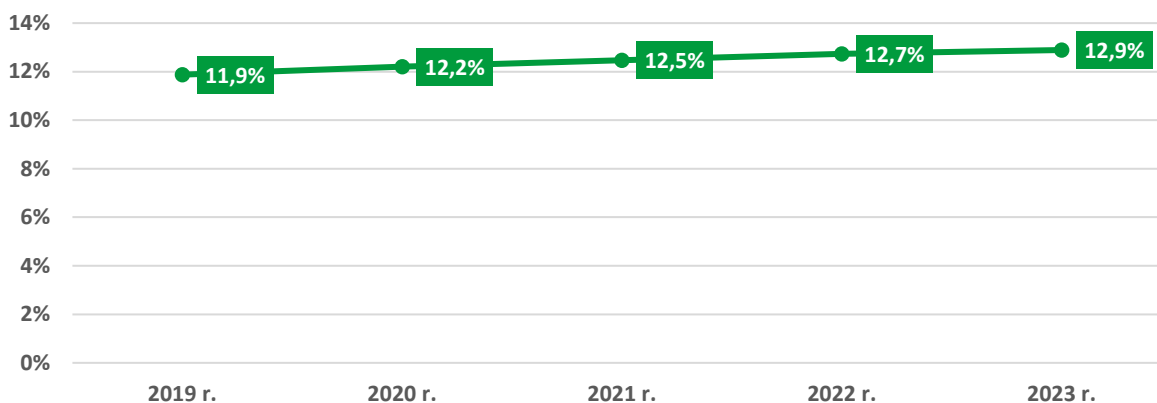
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Budownictwo¹⁵

W sekcji Budownictwo w 2023 roku działało w województwie śląskim 68 736 podmiotów – o 20,1% więcej niż w 2019 roku (zob. tabela 7).

Udział podmiotów z sekcji Budownictwo w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim przyjmuje tendencję wzrostową – w 2019 roku wynosił 11,9%, w 2023 roku – 12,9% (zob. wykres 19).

Wykres 19 Udział podmiotów gospodarki narodowej z sekcji F (budownictwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023

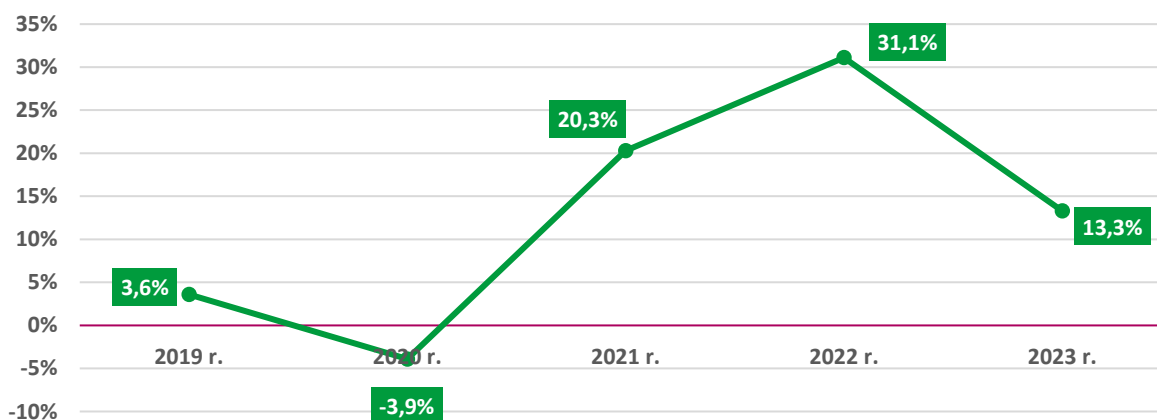

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Produkcja sprzedana budownictwa wynosiła w 2023 roku 47 661 mln zł, co stanowiło 11,4% wyniku kraju (drugie miejsce wśród województw po województwie mazowieckim). W przeliczeniu na mieszkańca daje to 11 032 zł/os. (dla porównania w kraju to 11 102 zł/os.).

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa ulegała znacznym wahaniom na przestrzeni ostatnich lat ze spadkiem w 2020 roku związanym z pandemią COVID-19 i dwucyfrowym wzrostem w latach 2021-2022 (zob. wykres 20).

Wykres 20 Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa w cenach bieżących w województwie śląskim w latach 2019-2023

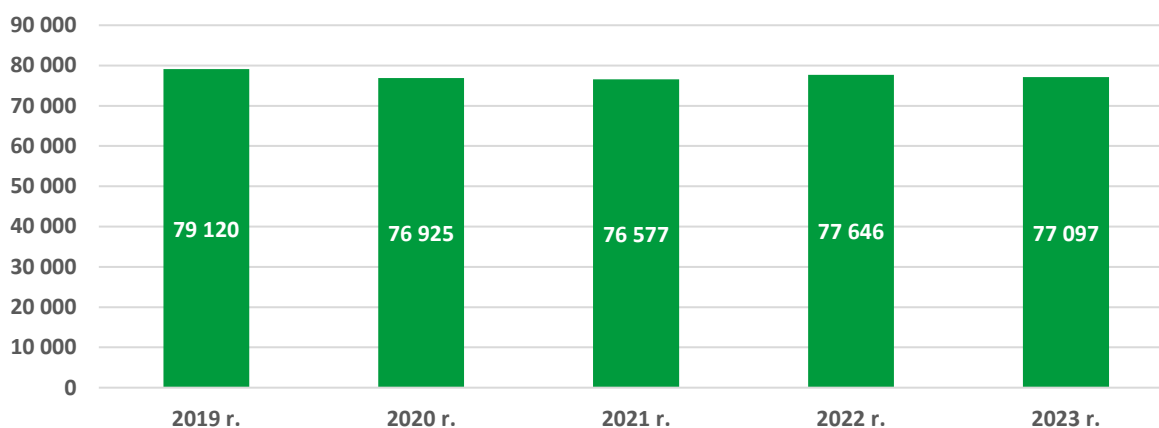

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

¹⁵ Sekcja F Budownictwo

W sektorze budownictwa w województwie śląskim w 2023 roku odnotowano 77,1 tys. etatów – mniej niż w 2019 roku o 2 023, tj. o 2,6% (zob. wykres 21).

Wykres 21 Przeciętne zatrudnienie w sekcji F (budownictwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

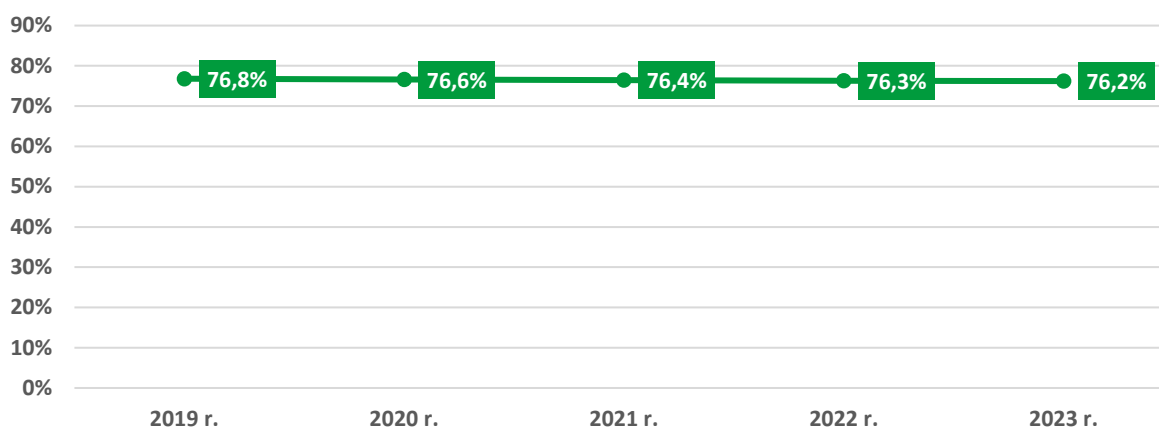
Usługi¹⁶

W sektorze usług w 2023 roku działały w województwie śląskim 406 332 podmioty – o 9,8% więcej niż w 2019 roku. W omawianym okresie nastąpił dynamiczny rozwój następujących branż: Informacja i komunikacja (o 7 605 podmiotów, tj. o 44,1%), Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 6 734 podmioty, tj. 14,1%) oraz Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 5 236 podmiotów, tj. o 18,9%) (zob. tabela 7).

Udział podmiotów gospodarki narodowej z sektora usług według sekcji PKD w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w 2023 roku wyniósł 76,2%, podobnie jak w 2019 roku (76,8%) (zob. wykres 22).

¹⁶ Sekcje: **G** Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; **H** Transport i gospodarka magazynowa; **I** Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; **J** Informacja i komunikacja; **K** Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; **L** Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; **M** Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; **N** Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; **O** Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; **P** Edukacja; **Q** Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; **R** Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; **S** Pozostała działalność usługowa; **T** Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; **U** Organizacje i zespoły eksterytorialne

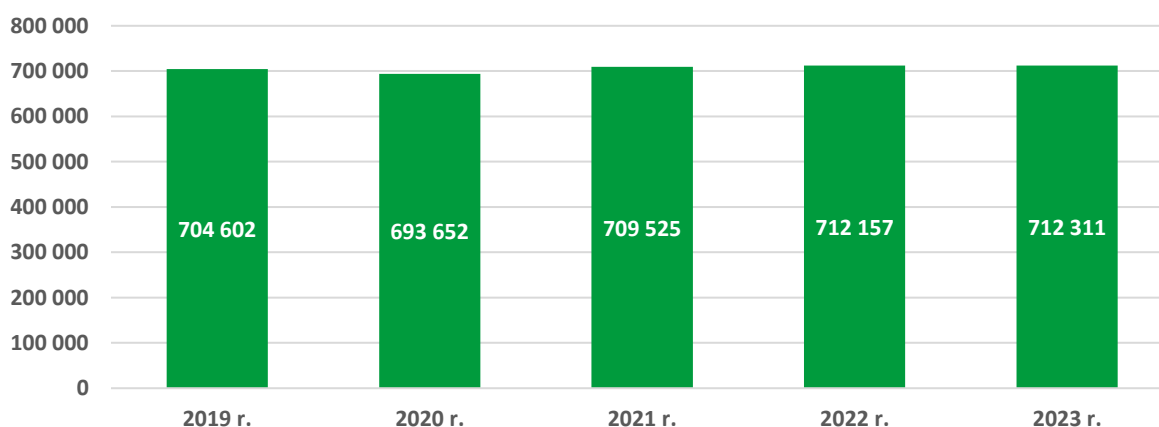
Wykres 22 Udział podmiotów gospodarki narodowej w sektorze usług w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

W sektorze usług w województwie śląskim w 2023 roku odnotowano 712,3 tys. etatów – więcej o 1,1% niż w 2019 roku (zob. wykres 23).

Wykres 23 Przeciętne zatrudnienie w sektorze usług w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Finanse przedsiębiorstw

W analizie dotyczącej wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych wzięto pod uwagę trzy wskaźniki:

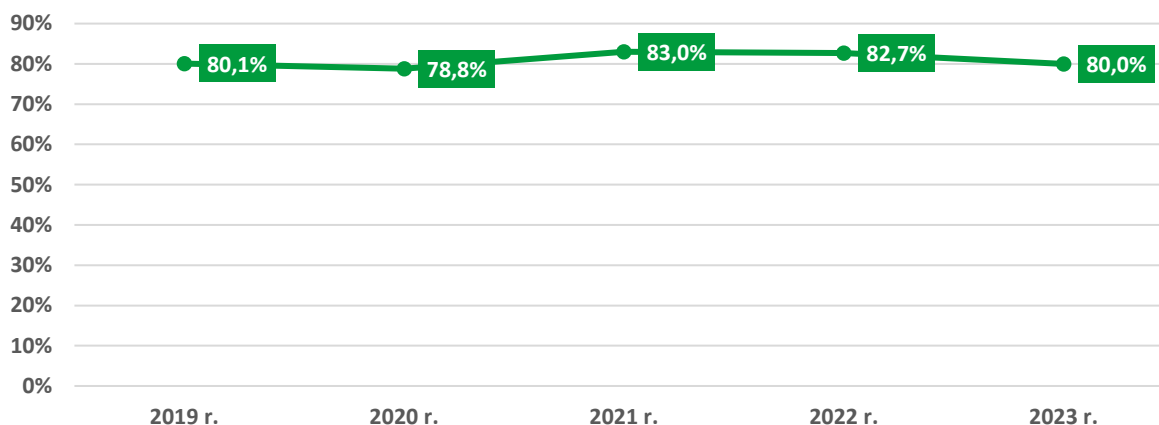
- udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw,
- przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,
- zysk netto.

Dane w tym zakresie zawarte w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe i zobowiązanych do sporządzania co kwartał sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym - F-01/I-01 (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD do sekcji

Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo oraz Działalność finansowa i ubezpieczeniowa), w których liczba pracujących przekracza 49 osób. W przypadku województwa śląskiego to 2 193 przedsiębiorstwa.

W 2023 roku 80,0% przedsiębiorstw wykazało zysk netto. W poprzednich latach wartość tego wskaźnika wahała się między 78,8% w 2020 roku do 83,0% w 2021 roku (zob. wykres 24).

Wykres 24 Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

W 2023 roku 80,0% przedsiębiorstw osiągnęło przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na kwotę 546 834 mln zł oraz zysk netto na poziomie 26 895 mln zł. Największe przychody, jak i zyski odnotowano w obszarze przetwórstwa przemysłowego (odpowiednio 272 244 mln zł oraz 12 762 mln zł). Z kolei największa część podmiotów jest rentowna w przypadku działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (92,3% podmiotów wykazuje zysk netto), budownictwa (89,7%), handlu (85,8%) i działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (85,5%) (zob. tabela 8).

Tabela 8 Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów i zysk netto przedsiębiorstw oraz udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie śląskim w 2023 roku

Sekcja	Nazwa	Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (mln zł)	Zysk netto (mln zł)
-	Ogółem	80,0%	546 834	26 895
B	Górnictwo i wydobywanie	77,1%	42 596	4 679
C	Przetwórstwo przemysłowe	78,4%	272 244	12 762
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	77,1%	8 553	530
F	Budownictwo	89,7%	18 150	1 856

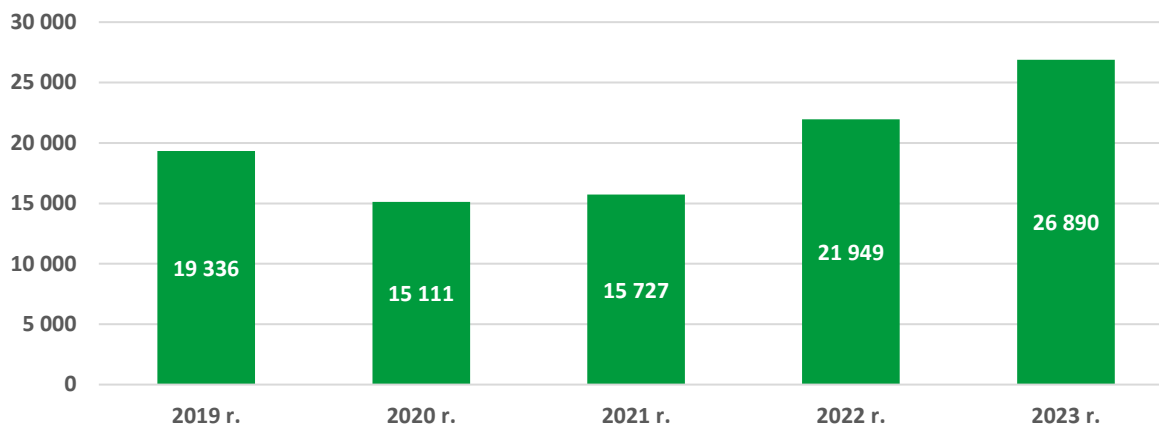
Sekcja	Nazwa	Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (mln zł)	Zysk netto (mln zł)
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	85,8%	93 443	3 105
H	Transport i gospodarka magazynowa	70,4%	18 263	696
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	92,3%	1 490	112
J	Informacja i komunikacja	84,3%	6 083	526
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	85,5%	4 151	183
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	77,0%	5 203	630
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	83,1%	4 811	380
O	Edukacja	83,3%	62	14
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	62,9%	4 890	290
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	62,5%	7 384	207

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Inwestycje, innowacyjność i działalność badawczo-rozwojowa

Nakłady inwestycyjne w województwie śląskim w 2023 roku sięgnęły 26 890 mln zł, co stanowi drugi wynik w kraju po województwie mazowieckim (12,0% ogółu nakładów inwestycyjnych Polski). W 2023 roku były one wyższe o 39,1% niż w 2019 roku (zob. wykres 25).

Wykres 25 Nakłady inwestycyjne w województwie śląskim w latach 2019-2023 (mln zł)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Większość tych wydatków przypada na przemysł - 79,1%, w szczególności – przetwórstwo przemysłowe - 50,0% (zob. tabela 9). Nakłady inwestycyjne w analizowanym regionie w przeliczeniu na mieszkańca wyniosły 11 804 zł/os. w 2023 roku – dla porównania w ogóle kraju to 12 254 zł/os. Największy wzrost nakładów inwestycyjnych w stosunku do 2019 roku odnotowano w obszarze obsługi rynku nieruchomości (o 162,3%), handlu, naprawy pojazdów (o 74,3%), zakwaterowania i gastronomii (o 53,7%) oraz przetwórstwa przemysłowego (o 53,2%) (zob. tabela 9).

Tabela 9 Nakłady inwestycyjne w województwie śląskim w latach 2019-2023 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności

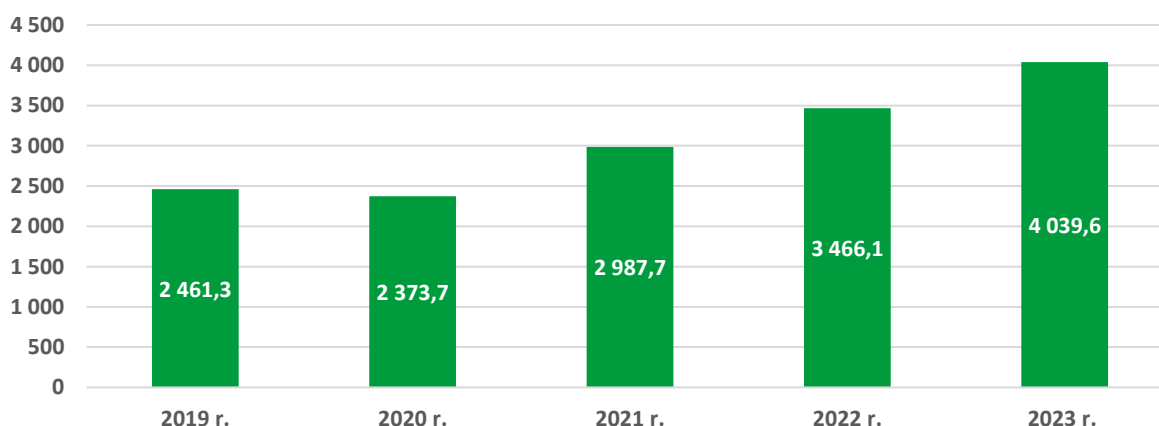
Obszar działalności	Nakłady inwestycyjne (mln zł) 2019 r.	Nakłady inwestycyjne (mln zł) 2023 r.	Wzrost w stosunku do 2019 r.	Udział w ogóle nakładów inwestycyjnych w 2023 r.
Ogółem	19 336	26 890	39,1%	100,0%
Przemysł	15 496	21 270	37,3%	79,1%
- w tym - przetwórstwo przemysłowe	8 767	13 433	53,2%	50,0%
Budownictwo	1 078	1 279	18,6%	4,8%
Handel; naprawa pojazdów	1 011	1 762	74,3%	6,6%

Obszar działalności	Nakłady inwestycyjne (mln zł) 2019 r.	Nakłady inwestycyjne (mln zł) 2023 r.	Wzrost w stosunku do 2019 r.	Udział w ogóle nakładów inwestycyjnych w 2023 r.
Transport i gospodarka magazynowa	1 073	1 285	19,8%	4,8%
Zakwaterowanie i gastronomia	54	83	53,7%	0,3%
Informacja i komunikacja	155	168	8,4%	0,6%
Obsługa rynku nieruchomości	146	383	162,3%	1,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R w województwie śląskim w 2023 roku wyniosły ponad 4 mld złotych, a w 2019 roku – ponad 2,4 mld zł, czyli w stosunku do 2019 roku nastąpił wzrost o 1 578,1 mld zł, tj. o 64,1% (zob. wykres 26).

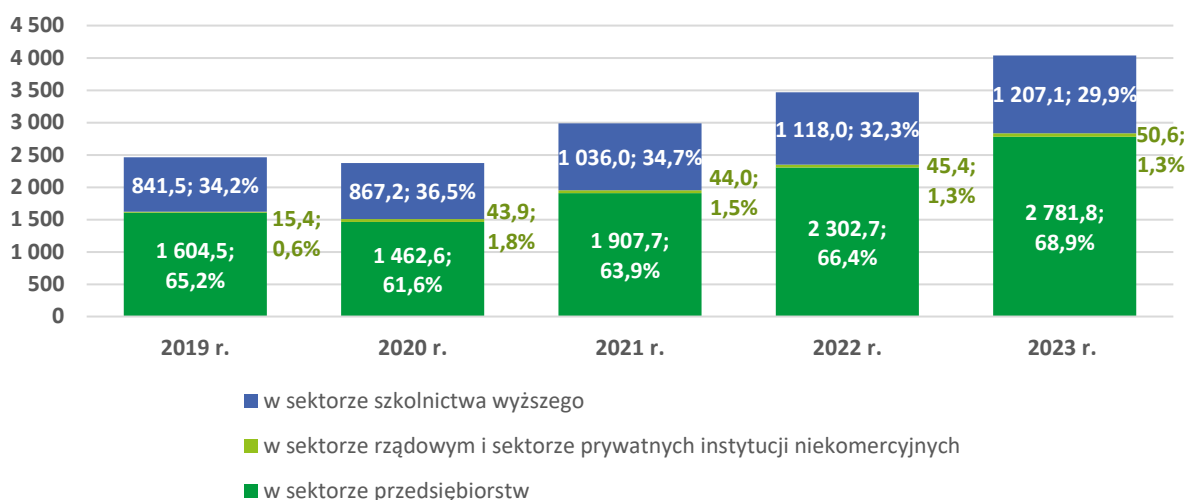
Wykres 26 Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową w województwie śląskim w latach 2019-2023 (mln zł)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Nakłady sektora przedsiębiorstw stanowiły 68,9%, a sektora szkolnictwa wyższego – 29,9%. Dla porównania w 2019 roku było to odpowiednio 65,2% i 34,2%, co oznacza, że udział sektora przedsiębiorstw wzrósł, a sektora szkolnictwa wyższego – zmalał (zob. wykres 27).

Wykres 27 Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową w województwie śląskim w latach 2019-2023 według sektorów (mln zł i w procentach)

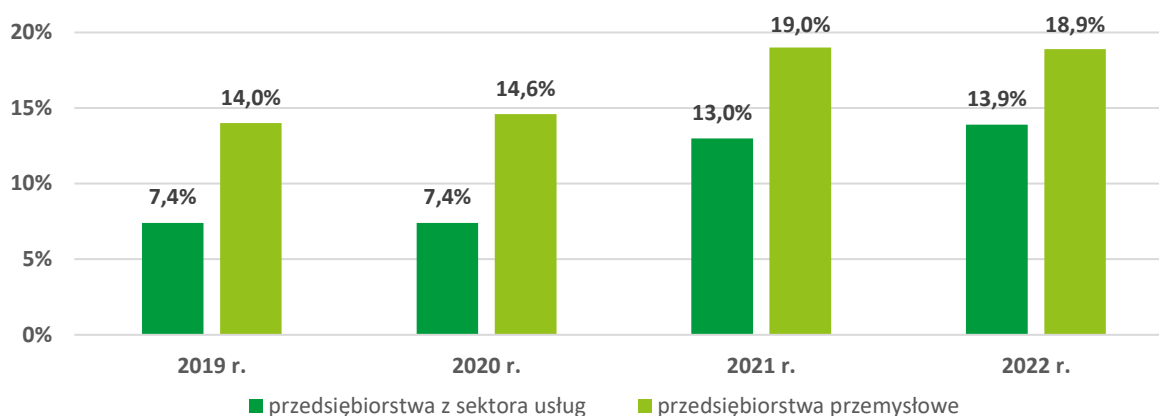
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Działalność innowacyjna – według GUS - to całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dostarcza informacji o przedsiębiorstwach, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną:

- sektor przemysłowy - badaniem pełnym objęte były przedsiębiorstwa przemysłowe liczące powyżej 49 pracujących, a badaniem na próbie reprezentacyjnej objęte były przedsiębiorstwa przemysłowe o liczbie pracujących od 10 do 49 osób,
- sektor usług - badanie działalności innowacyjnej w sektorze usług było badaniem na próbie reprezentacyjnej.

W latach 2019-2022 wzrósł odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną: wśród przedsiębiorstw przemysłowych o 4,9 p. proc., a wśród przedsiębiorstw z sektora usług o 6,5 p. proc. Na moment opracowywania niniejszego materiału brak danych za 2023 rok (zob. wykres 28).

Wykres 28 Odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w województwie śląskim w latach 2019-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Przedsiębiorstwa innowacyjne to przedsiębiorstwa, które w badanym okresie wprowadziły na rynek przynajmniej jedną innowację produktową lub procesów biznesowych (nowy lub ulepszony produkt bądź nowy lub ulepszony proces biznesowy).

Dane z tego zakresu dostarcza:

- badanie pełne przedsiębiorstw przemysłowych liczących powyżej 49 pracujących,
- badanie na próbie reprezentacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących od 10 do 49 osób,
- badanie na próbie reprezentacyjnej w sektorze usług.

Przedsiębiorstwa w województwie śląskim najczęściej wprowadzają innowacje dotyczące nowych lub ulepszonych procesów biznesowych – w 2022 roku wprowadziło je 38,0% przedsiębiorstw z sektora usług – wzrost o 30,7 p. proc. w stosunku do 2019 roku oraz 31,1% przedsiębiorstw przemysłowych – wzrost o 15,6 p. proc.¹⁷ (zob. tabela 10 i 11).

Tabela 10 Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych i rodzaje prowadzonej innowacji w województwie śląskim w sektorze usług w latach 2019-2022

Rodzaj wprowadzonej innowacji	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
Ogółem	8,9%	26,7%	21,5%	39,4%	30,5 p. proc.
Nowe lub ulepszone produkty	6,5%	10,8%	6,6%	10,1%	3,6 p. proc.
Nowe lub ulepszone dla rynku produkty	3,0%	4,7%	2,3%	4,2%	1,2 p. proc.
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe	7,3%	22,8%	19,3%	38,0%	30,7 p. proc.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

¹⁷ Na moment opracowywania niniejszego materiału brak danych za 2023 rok

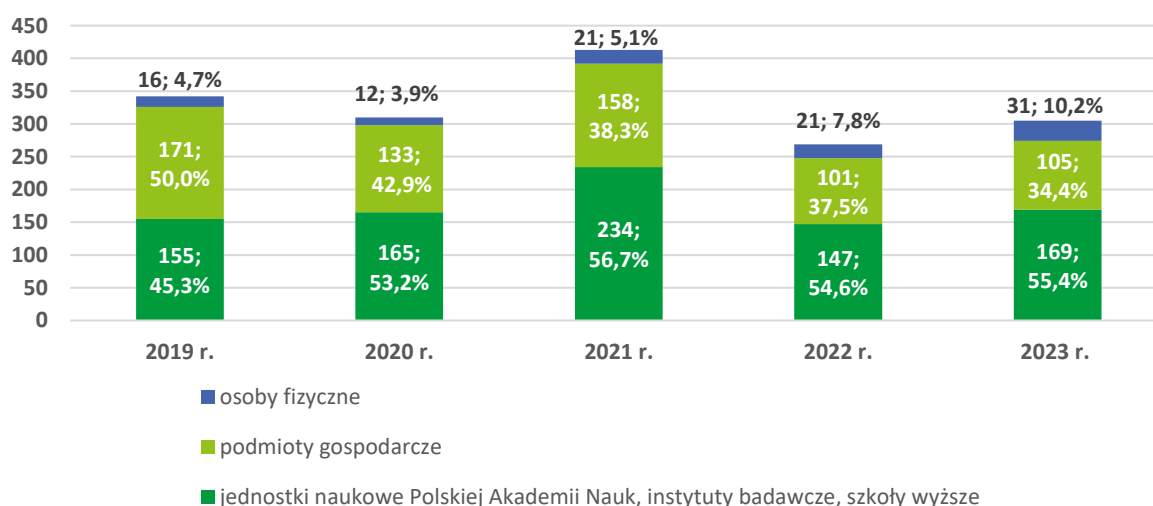
Tabela 11 Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych i rodzaje prowadzonej innowacji w województwie śląskim w sektorze przemysłu w latach 2019-2022

Rodzaj wprowadzonej innowacji	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r. w p. proc.
Ogółem	18,6%	32,2%	22,7%	35,5%	16,9 p. proc.
Nowe lub ulepszone produkty	12,3%	20,0%	13,3%	15,2%	2,9 p. proc.
Nowe lub ulepszone dla rynku produkty	5,5%	8,8%	6,1%	7,1%	1,6 p. proc.
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe	15,5%	26,4%	18,5%	31,1%	15,6 p. proc.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Z działalnością badawczo-rozwojową wiąże się kwestia patentów. Rokrocznie Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udziela podmiotom z województwa śląskiego ponad 300 patentów (mniej było ich w 2022 roku, bo 269). W przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w 2023 roku było to 7,0 patentów (7,6 w 2019 roku). Spada liczba patentów udzielanych podmiotom gospodarczym – ze 171 w 2019 roku do 105 w 2023 roku podobnie jak i udział (o 15,6 p. proc.). Z kolei liczba patentów jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych i szkół wyższych rośnie – ze 155 w 2019 roku do 169 w 2023 roku podobnie jak i udział (o 10,1 p. proc.) (zob. wykres 29).

Wykres 29 Liczba patentów udzielanych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Regional Innovation Scoreboard¹⁸ kategoryzuje województwo śląskie jako wschodzącego innowatora + (Emerging Innovator +). W rankingu poziomu

¹⁸ Regional Innovation Scoreboard przedstawia ocenę porównawczą wyników w zakresie systemów innowacji w 238 regionach 23 państw członkowskich Unii Europejskiej, Norwegii, Serbii i Szwajcarii, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en, dostęp: 30.01.2025 r.

innowacyjności polskich województw według tego źródła zajmuje ono 8. lokatę, a wyprzedzają je województwa mazowieckie, małopolskie, dolnośląskie, pomorskie, łódzkie, lubelskie i podlaskie. Na tle kraju, ale i innych regionów Unii Europejskiej Śląsk wyróżnia kwestia poziomu zatrudnienia w działalności wymagającej dużej wiedzy czy poziomu edukacji na poziomie wyższym, z kolei słabą stroną są kwestie związane z wnioskami patentowymi czy cytowaniem publikacji naukowych¹⁹.

Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami

Na tle kraju i innych województw województwo śląskie cechuje przede wszystkim wysoki poziom lokalnego przemysłu oraz znaczący udział dużych podmiotów gospodarczych w ogóle tych podmiotów. Przedsiębiorstwa w województwie śląskim są także w relatywnie dużej części rentowne. To mocne strony regionu w kontekście gospodarki. Ponadto relatywnie duża część podmiotów gospodarczych w województwie to przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje. Niemniej jednak ocena poziomu innowacyjności oparta o szereg różnych mierników w ramach Regional Innovation Scoreboard wydaje się niedostatecznie satysfakcjonująca w relacji z wysokim potencjałem województwa śląskiego jako jednego z najważniejszych regionów gospodarczych kraju.

W tabeli 12 – porównanie najważniejszych wskaźników dotyczących gospodarki województwa śląskiego z ogółem kraju i pozostałymi województwami.

¹⁹ Regional Innovation Scoreboard 2023. Regional profiles. Poland, s. 4, 6, www.ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-poland.pdf, dostęp: 30.01.2025 r.

Tabela 12 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze gospodarki z ogółem kraju i innymi województwami

Wyszczególnienie	Produkt Krajowy Brutto na mieszkańca w 2023 roku (zł/os.)	Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej 2019-2023 (%)	Udział podmiotów zatrudniających więcej niż 50 pracowników w ogóle podmiotów w 2023 roku (%)	Produkcja sprzedana przemysłu na mieszkańca w 2022 roku (zł/os.)	Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2023 roku	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową na mieszkańca w 2023 roku (zł/os.)	Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych z sektora usług w 2022 roku (%)	Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych z sektora przemysłu w 2022 r. (%)	Miejsce wśród polskich województw w rankingu Regional Innovation Scoreboard 2023
Polska	90 396	14,2	0,61	67 208	80,8	1 409,0	32,1	32,2	-
Dolnośląskie	96 826	15,3	0,53	81 765	78,0	1 631,5	41,4	33,8	3
Kujawsko-pomorskie	72 672	10,3	0,71	52 369	80,4	612,3	30,5	29,2	11
Lubelskie	62 175	14,2	0,59	32 603	81,6	858,7	18,4	32,4	6
Lubuskie	72 160	11,6	0,61	59 346	78,6	325,0	10,6	30,1	15
Łódzkie	85 708	11,5	0,65	59 361	78,4	855,5	16,8	31,7	5
Małopolskie	80 434	17,4	0,53	51 706	84,9	2 193,0	27,8	30,9	2
Mazowieckie	142 264	18,4	0,58	108 144	81,5	3 263,0	39,2	33,9	1/17*
Opolskie	72 671	9,1	0,63	53 932	80,3	555,3	30,7	29,8	14
Podkarpackie	64 819	15,5	0,67	42 410	84,2	743,6	40,6	37,4	9
Podlaskie	69 796	14,3	0,65	44 021	80,5	616,1	30,7	35,5	7
Pomorskie	86 245	16,3	0,55	62 894	79,4	2 011,5	39,1	33,4	4
Śląskie	93 566	10,7	0,72	85 688	80,0	932,3	39,4	35,5	8
Świętokrzyskie	67 558	10,9	0,64	41 114	82,7	423,9	31,6	26,8	16
Warmińsko-mazurskie	63 595	11,6	0,71	37 109	76,9	593,7	12,1	29,6	12
Wielkopolskie	94 455	13,0	0,62	78 464	81,6	1 097,2	22,8	28,1	10
Zachodnio-pomorskie	73 844	9,6	0,50	45 964	78,3	565,3	28,2	31,5	13

na **czerwono** – trzy najmniej korzystne wyniki w kolumnie; na **zielono** – trzy najbardziej korzystne wyniki w kolumnie;

*1 – warszawski stołeczny, 17 – pozostała część województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl oraz Regional Innovation Scoreboard 2023. Regional profiles. Poland, s. 4, 6, www.ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-poland.pdf, dostęp: 30.01.2025 r.

Podsumowanie

Województwo śląskie jest jednym z najważniejszych regionów gospodarczych w Polsce, wyróżniającym się wysokim poziomem rozwoju i znaczącym potencjałem ekonomicznym. Region charakteryzuje się wysokim PKB per capita, co wynika z dynamicznie rozwijającego się przemysłu, sektora usług oraz działalności licznych, w tym dużych przedsiębiorstw.

Jednym z wyróżników gospodarki województwa jest obecność wielu dużych podmiotów gospodarczych, szczególnie w sektorach przemysłowym, energetycznym, hutniczym czy motoryzacyjnym. Przedsiębiorstwa te zapewniają stabilne miejsca pracy, wpływają do budżetów lokalnych oraz są kluczowym elementem powiązań gospodarczych w skali krajowej i globalnej. Dodatkowym atutem regionu jest relatywnie dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw, która sprzyja inwestycjom i rozwojowi. W ostatnich latach istotny rozwój odnotowano w sektorze usług.

Potencjał gospodarczy województwa śląskiego niedostatecznie przekłada się na jego innowacyjność. Korzystnym jest, że przedsiębiorstwa aktywnie wprowadzają nowe rozwiązania – produkty, usługi i procesy. Niemniej jednak aktualny poziom inwestycji w badania i rozwój ogranicza pełne wykorzystanie potencjału innowacyjnego regionu. Województwo śląskie - historycznie kojarzone z przemysłem ciężkim - może mieć trudności z przejściem do bardziej zrównoważonego i przyszłościowego modelu gospodarczego, jeśli nie zwiększy inwestycji w obszar innowacji, badań i rozwoju.

Rynek pracy

Rynek pracy według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności

Według danych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności 55,2% osób w wieku 15-89 lat w województwie śląskim w 2023 roku to osoby aktywne zawodowo pracujące, 43,3% - bierne zawodowo, a 1,4% - aktywne zawodowo bezrobotne. Z roku na rok spada liczba osób biernych zawodowo. Liczba aktywnych zawodowo pracujących przyjmuje trend wzrostowy, bezrobotnych z kolei – ulega wahaniom (zob. tabela 13).

Tabela 13 Ludność w wieku 15-89 lat według typów aktywności ekonomicznej w województwie śląskim (tys. os.) i ich udział w ogólnej liczbie osób w tym wieku w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
Ogółem	3 633	3 626	3 587	3 559	3 544	-2,4%
Aktywni zawodowo pracujący	1 896 (52,2%)	1 883 (51,9%)	1 942 (54,1%)	1 947 (54,7%)	1 958 (55,2%)	+3,3%
Aktywni zawodowo bezrobotni	46 (1,3%)	53 (1,5%)	59 (1,6%)	43 (1,2%)	50 (1,4%)	+8,7%
Bierni zawodowo	1 692 (46,6%)	1 691 (46,6%)	1 586 (44,2%)	1 569 (44,1%)	1 536 (43,3%)	-9,2%

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Z roku na rok ulegają poprawie wartości współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia w województwie śląskim. Z kolei stopa bezrobocia ulegała wahaniom – w 2019 roku wyniosła 2,4%, w 2021 roku - 2,9%, a w 2023 roku – 2,5%. Wartości wskaźników opisujących rynek pracy są korzystniejsze dla mężczyzn niż dla kobiet (zob. tabela 14, 15 i 16).

Tabela 14 Współczynnik aktywności zawodowej w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023

Kategoria	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem	53,5%	53,4%	55,8%	55,9%	56,7%
Kobiety	46,6%	46,6%	49,0%	49,0%	49,9%
Mężczyźni	61,0%	60,8%	63,2%	63,4%	64,1%

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Tabela 15 Wskaźnik zatrudnienia w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023

Kategoria	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem	52,2%	51,9%	54,1%	54,7%	55,2%
Kobiety	45,2%	45,1%	47,6%	47,8%	48,6%
Mężczyźni	59,8%	59,3%	61,3%	62,2%	62,5%

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Tabela 16 Stopa bezrobocia w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023

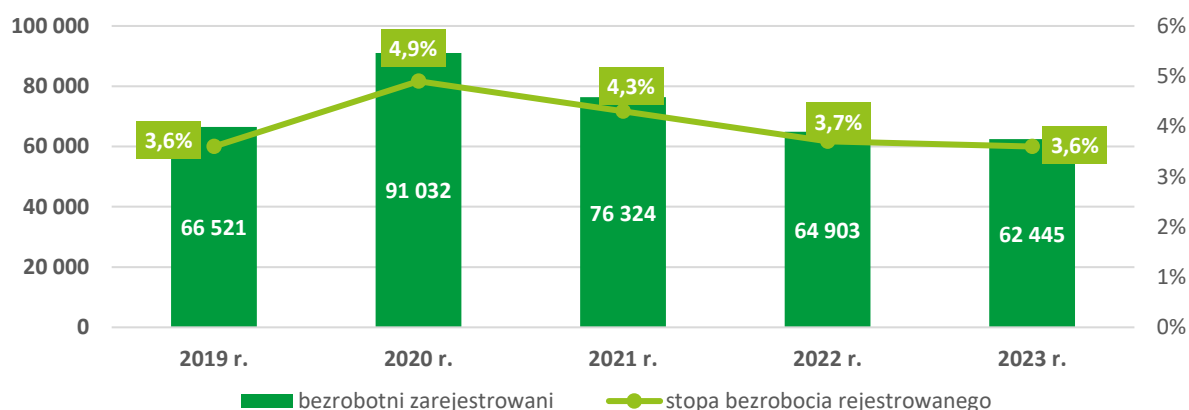
Kategoria	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem	2,4%	2,7%	2,9%	2,2%	2,5%
Kobiety	2,9%	3,2%	2,8%	2,4%	2,6%
Mężczyźni	2,0%	2,4%	3,0%	1,9%	2,5%

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Bezrobotni zarejestrowani

W urzędach pracy województwa śląskiego zarejestrowanych było na koniec 2023 roku 62 445 osób. To najniższa wartość na przestrzeni lat 2019-2023. W tym okresie najwyższą wartość odnotowano w 2020 roku, a więc w roku pandemii COVID-19. Od tego momentu liczba zarejestrowanych bezrobotnych w województwie śląskim notuje trend spadkowy (zob. wykres 30).

Wykres 30 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych (os.) i stopa bezrobocia rejestrowanego (%) w województwie śląskim w latach 2019-2023 na 31 grudnia

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

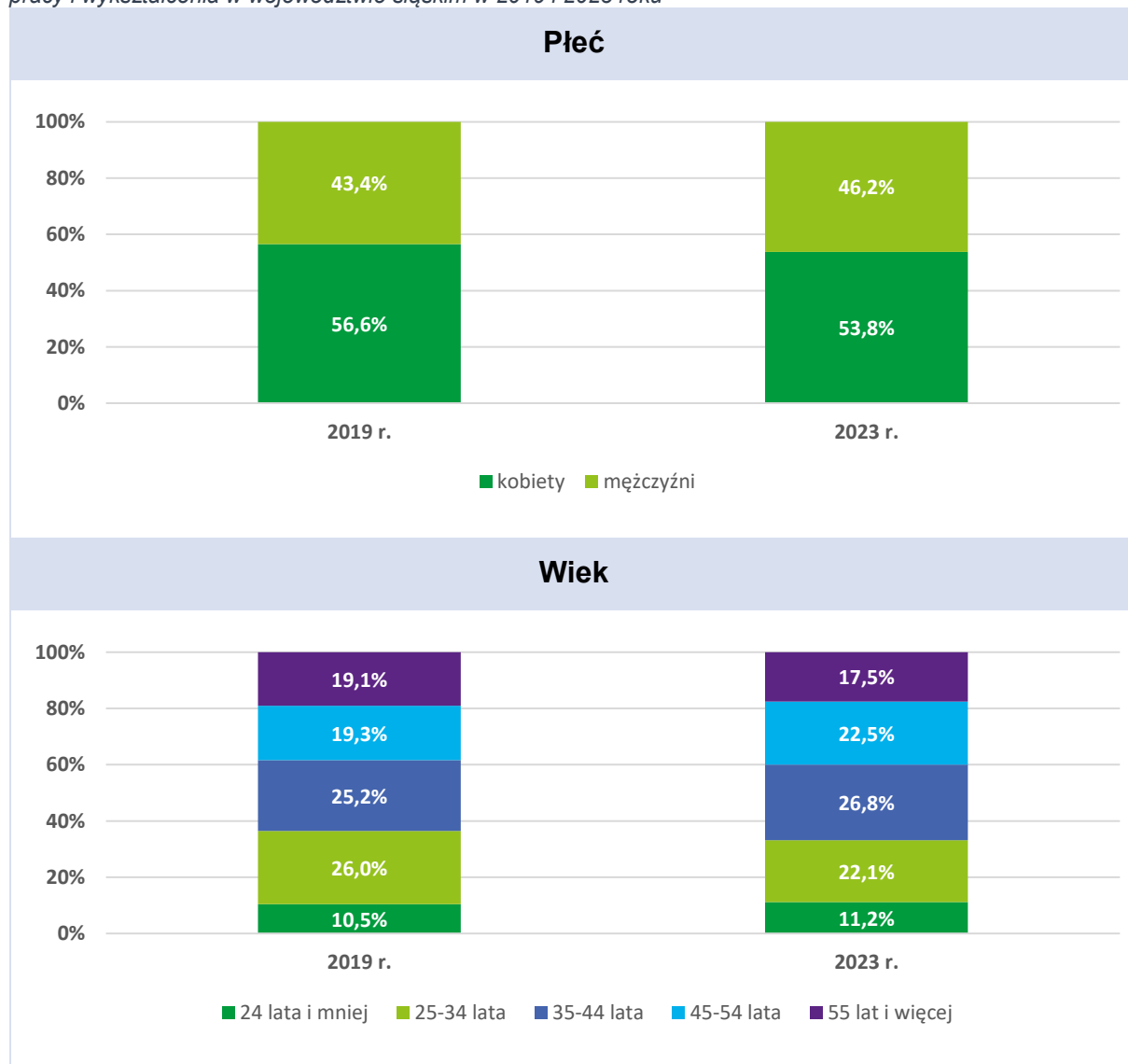
Bezrobotnymi w województwie śląskim częściej są kobiety niż mężczyźni.

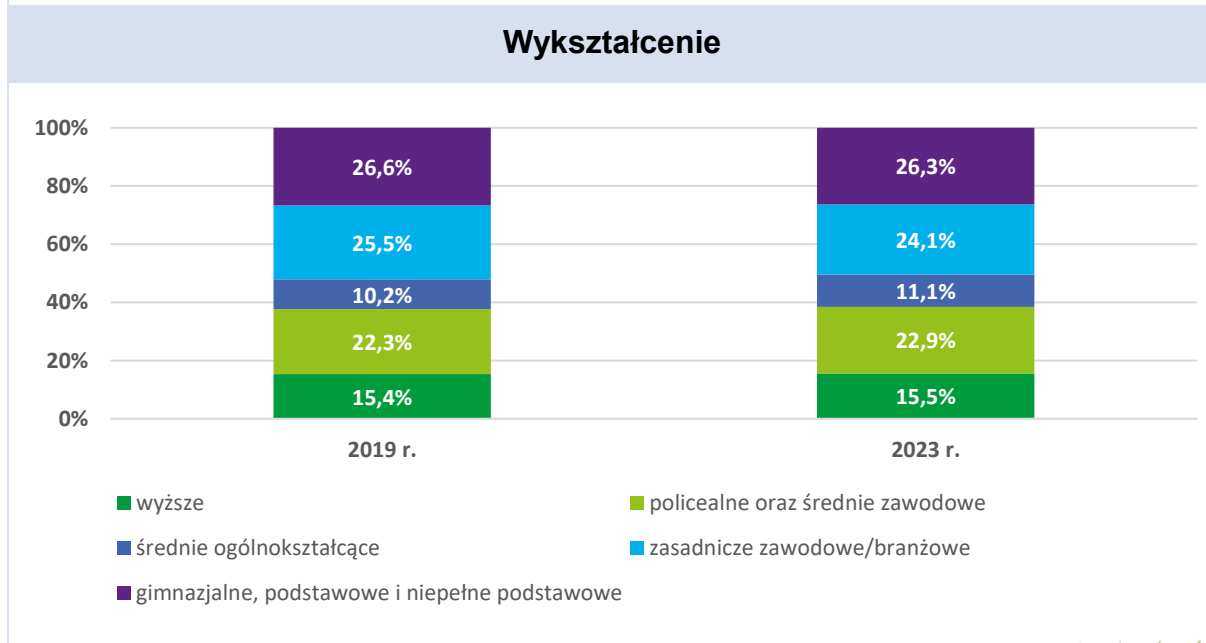
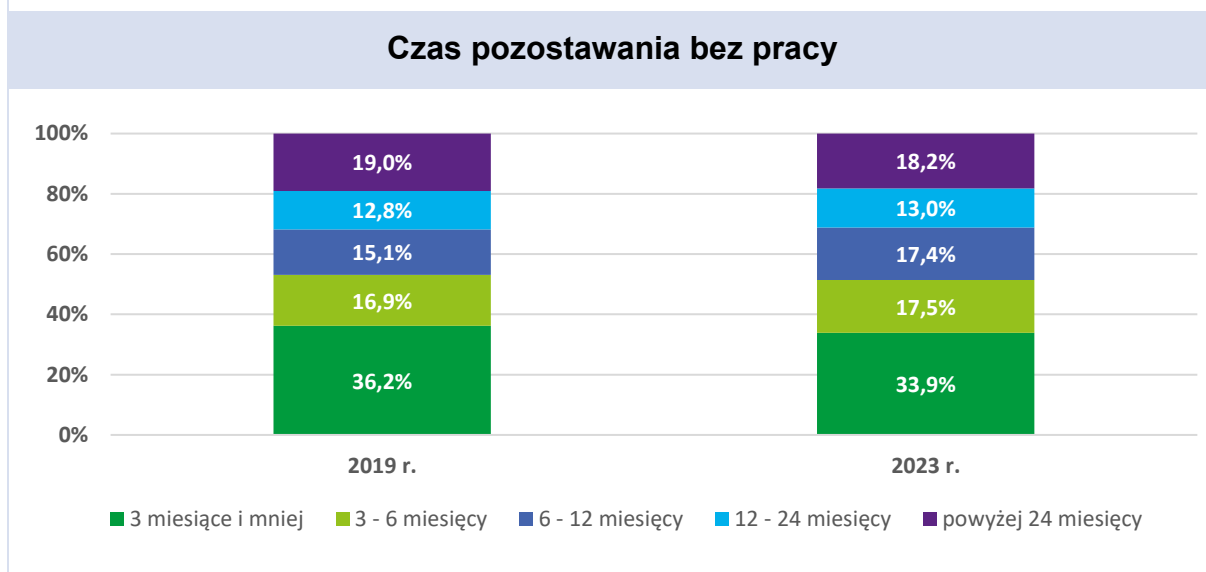
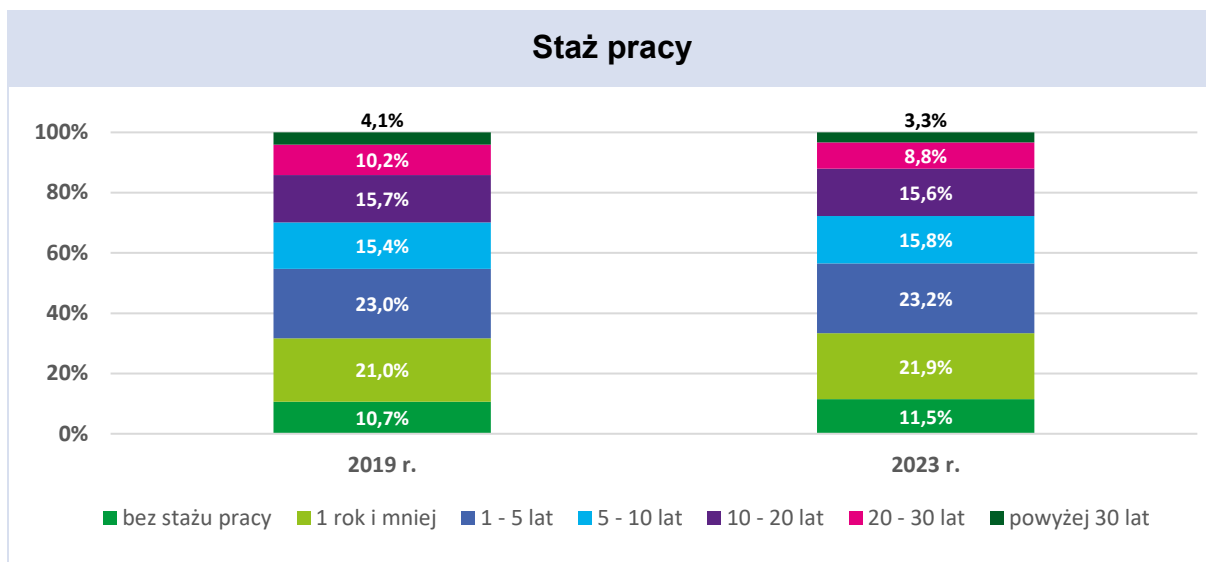
Największą część bezrobotnych zarejestrowanych stanowią osoby w wieku 35-44 lata (26,8%), osoby o stażu pracy 1-5 lat (23,2%) oraz osoby pozostające bez pracy 3 miesiące lub mniej (33,9%). Bezrobotni zarejestrowani legitymują się najczęściej wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (26,3%).

Na przestrzeni lat 2019-2023 nieco zmniejszył się udział kobiet w ogóle bezrobotnych (z 56,6% w 2019 roku do 53,8% w 2023 roku). Wyraźnie zwiększył się udział osób w wieku 45-54 lata (z 19,3% do 22,5%), a zmniejszył – w wieku 25-34 lata (z 26,0%

do 22,1%). W kontekście stażu pracy warto zwrócić uwagę na zmniejszenie udziału w strukturze bezrobotnych osób o stażu pracy pow. 20 lat (z 14,3% do 12,1%) (zob. wykres 31).

Wykres 31 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci, wieku, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia w województwie śląskim w 2019 i 2023 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Rynek pracy w województwie śląskim ulega dynamicznym zmianom pod wpływem transformacji gospodarczej, rozwoju nowych technologii oraz procesów demograficznych. Starzejące się społeczeństwo, migracja zarobkowa oraz niedostosowanie kompetencji pracowników do potrzeb pracodawców powodują niedobory kadrowe w wielu sektorach. Szczególnie odczuwalny jest brak specjalistów w branżach technicznych, transportowych, budowlanych, edukacyjnych oraz ochrony zdrowia. W konsekwencji, wzrasta zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników, co stwarza zarówno wyzwania, jak i szanse dla osób poszukujących stabilnego zatrudnienia. Poniżej przedstawiono zawody, które w regionie uznawane są za deficytowe według prognozy na 2025 rok z ogólnopolskiego badania Barometr zawodów²⁰:

- zawody z branży elektro-energetycznej: elektrycy, elektromechanicy, elektromonterzy,
- zawody z branży TSL (transport-spedycja-logistyka): kierowcy autobusów; kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- zawody z branży mechaniczno-motoryzacyjnej: mechanicy pojazdów samochodowych,
- zawody z branży produkcyjno-przetwórczej: spawacze;
- zawody z branży budowlanej: murarze i tynkarze; pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie; robotnicy budowlani,
- zawody z branży edukacyjnej: nauczyciele praktycznej nauki zawodu; nauczyciele przedmiotów zawodowych; nauczyciele przedszkoli; nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych,
- zawody z branży medyczno-opiekuńczej: lekarze; pielęgniarki i położne, psychologzy i psychoterapeuci; opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej,
- zawody z branży finansowo-prawnej: samodzielni księgowi,
- zawody z branży ochrony i bezpieczeństwa: pracownicy służb mundurowych.

Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami

Województwo śląskie cechuje relatywnie dobra sytuacja na rynku pracy – niski poziom bezrobocia, w tym stosunkowo niski udział osób w wieku do 24 lat w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych, a także niski udział osób o czasie pozostawania bez pracy dłuższym niż rok w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych. Korzystniejsze wartości – w relacji z innymi regionami – mógłby przyjmować współczynnik aktywności zawodowej czy wskaźnik zatrudnienia aby sytuacja w tym obszarze była jeszcze lepsza.

W tabeli 17 – porównanie najważniejszych wskaźników dotyczących rynku pracy województwa śląskiego z ogółem kraju i pozostałymi województwami.

²⁰ Barometr zawodów <https://barometrzawodow.pl> dostęp 30.01.2025 r.

Tabela 17 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze rynku pracy z ogółem kraju i innymi województwami

Wyszczególnienie	Współczynnik aktywności zawodowej w 2023 roku (dane średnioroczne w %)	Wskaźnik zatrudnienia w 2023 roku (dane średnioroczne w %)	Stopa bezrobocia w 2023 roku dane BAEL (dane średnioroczne w %)	Udział osób w wieku do 24 lat wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych - stan na koniec 2023 roku (%)	Udział osób w wieku pow. 55 lat wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych - stan na koniec 2023 roku (%)	Udział osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych - stan na koniec 2023 roku (%)
Polska	58,7	57,0	2,8	12,8	16,8	38,0
Dolnośląskie	60,0	58,2	3,1	10,0	18,8	38,2
Kujawsko-pomorskie	58,1	55,9	3,8	13,6	15,1	39,7
Lubelskie	56,5	54,3	3,9	14,7	14,8	43,1
Lubuskie	57,7	56,7	-	11,6	17,5	27,3
Łódzkie	58,4	56,1	3,9	10,8	18,6	39,2
Małopolskie	57,6	56,2	2,3	15,2	16,2	35,7
Mazowieckie	63,5	62,0	2,4	11,5	17,1	41,3
Opolskie	57,5	55,9	2,8	11,8	20,1	39,0
Podkarpackie	53,7	51,4	4,3	14,1	15,5	44,7
Podlaskie	58,6	57,1	2,3	12,3	17,4	43,5
Pomorskie	60,6	59,4	1,9	14,4	15,1	34,1
Śląskie	56,7	55,2	2,5	11,2	17,5	31,2
Świętokrzyskie	55,3	53,2	3,8	13,8	15,5	37,9
Warmińsko-mazurskie	55,2	53,8	2,5	12,6	18,1	34,3
Wielkopolskie	60,5	58,8	2,8	15,4	15,8	29,6
Zachodnio-pomorskie	57,3	56,0	2,2	11,2	18,5	37,5

na **czzerwono** – trzy najmniej korzystne wyniki w kolumnie; na **zielono** – trzy najbardziej korzystne wyniki w kolumnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Podsumowanie

Rynek pracy w województwie śląskim charakteryzuje się w ostatnich latach korzystnymi trendami, które znacząco wpływają na jego obecną kondycję. Kluczowym zjawiskiem jest niskie bezrobocie, które wraz ze wzrostem aktywności zawodowej mieszkańców świadczy o stabilizacji sytuacji na rynku pracy po trudnym okresie pandemii COVID-19. Powrót do normalności pozwolił wielu sektorom wznowić działalność, co przełożyło się na większe zapotrzebowanie na pracowników. Jednocześnie zmniejsza się liczba osób biernych zawodowo.

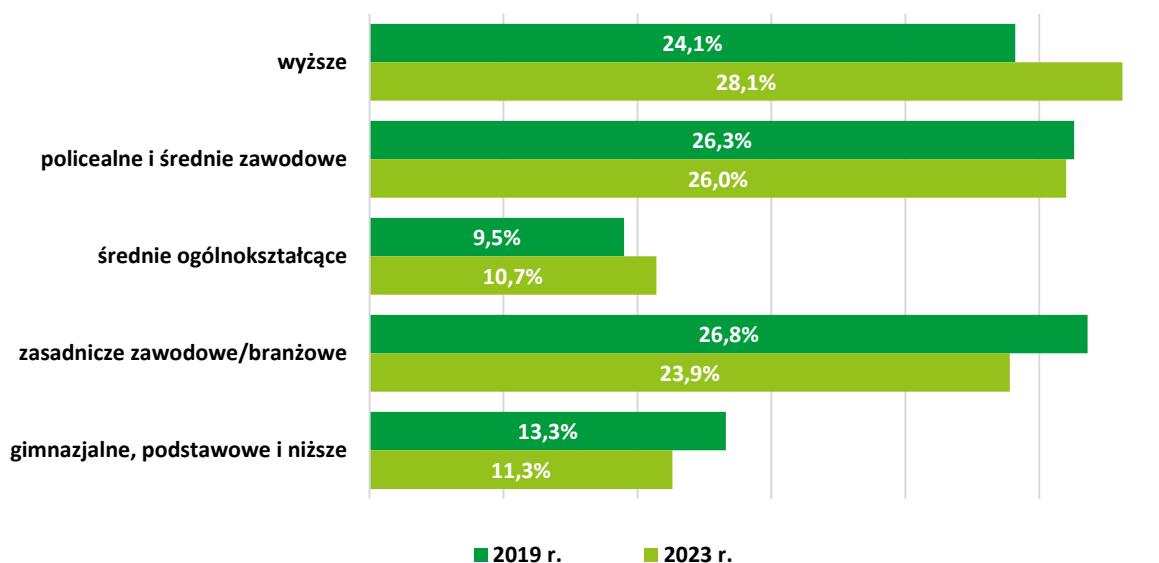
Pomimo tych korzystnych zmian rynek pracy w województwie śląskim zmaga się z poważnym wyzwaniem, jakim jest deficyt pracowników w branżach takich jak: budownictwo, transport, edukacja czy ochrona zdrowia odczuwają braki kadrowe, co wynikać może z kilku czynników takich jak: starzenie się społeczeństwa, migracja zarobkowa czy niedopasowanie kwalifikacji pracowników do potrzeb pracodawców.

Edukacja

Wykształcenie ludności

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć zmiany w strukturze wykształcenia mieszkańców województwa śląskiego w wieku 15-89 lat. Rośnie udział mieszkańców z wykształceniem wyższym – z 24,1% w 2019 roku do 28,1% w 2023 roku, a spada udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – z 26,8% do 23,9% oraz gimnazjalnym, podstawowym i niższym – z 13,3% do 11,3% (zob. wykres 32).

Wykres 32 Struktura ludności województwa śląskiego w wieku 15-89 lat według poziomu wykształcenia w 2019 i 2023

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, dane średnioroczne - ostatnia aktualizacja 03.10.2024 r., www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Szkolnictwo ponadpodstawowe

Na terenie województwa śląskiego w roku szkolnym 2023/2024 funkcjonowało 335 liceów ogólnokształcących, 223 technika, 190 szkół branżowych I stopnia oraz 133 szkoły policealne, a także 45 szkół branżowych II stopnia i 49 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Liczba tych podmiotów szkolnictwa ponadpodstawowego zmalała w ostatnich latach – wzrosła z kolei liczba ich uczniów i absolwentów. Między 2019 a 2023 rokiem liczba uczniów szkół branżowych I stopnia wzrosła o 18,6%, liceów ogólnokształcących – o 21,1%, a techników – o 22,9% (zob. tabela 18).

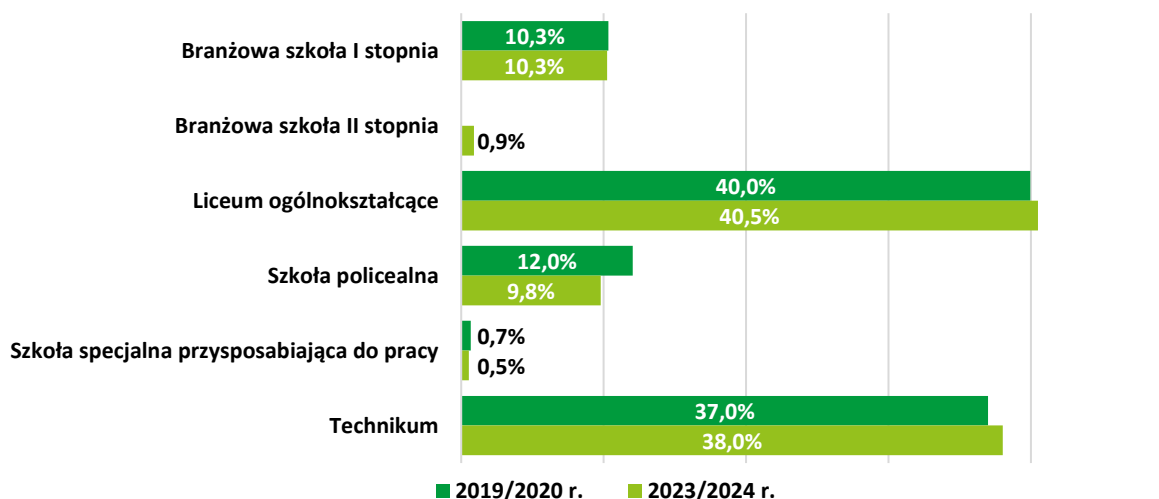
Tabela 18 Liczba szkół, uczniów i absolwentów szkolnictwa ponadpodstawowego w województwie śląskim w latach w 2019 i 2023 roku

Typ szkoły	Liczba podmiotów 2019/2020	Liczba podmiotów 2023/2024	Liczba uczniów 2019/2020	Liczba uczniów 2023/2024	Liczba absolwentów 2018/2019	Liczba absolwentów 2022/2023
Branżowa szkoła I stopnia	182	190	20 669	24 510	4 226 ²¹	4 682
Branżowa szkoła II stopnia	-	45	-	2 132	-	274
Liceum ogólnokształcące	362	335	79 923	96 772	17 856	17 368
Szkoła policealna	185	133	24 091	23 394	4 457	6 743
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	48	49	1 323	1 303	242	308
Technikum	224	223	73 980	90 906	12 364	13 344
OGÓŁEM	1 001	975	199 986	239 017	39 145	42 719

Źródło: www.dane.gov.pl, dostęp: 23.01.2025 r.

Na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się znaczących zmian w liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie śląskim. W roku szkolnym 2023/2024 największą grupę stanowią uczniowie liceów ogólnokształcących (40,5%; wzrost o 0,5 p. proc. w stosunku do roku szkolnego 2019/2020) i techników (38,0%; wzrost o 1 p. proc.). Z kolei wśród uczniów szkół policealnych nastąpił największy spadek ich udziału w ogólnej liczbie uczniów o 2,8 p. proc. (zob. wykres 33).

Wykres 33 Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie śląskim według typów szkół w 2019 i 2023

Źródło: www.dane.gov.pl, dostęp: 23.01.2025 r.

²¹ Suma absolwentów branżowej szkoły I stopnia (23 osoby) oraz zasadniczej szkoły zawodowej (4 203 osoby). Jest to efekt zmiany systemu edukacji, w ramach której zasadnicze szkoły zawodowe zostały zastąpione przez branżowe szkoły I stopnia.

W tabeli 19 przedstawiono dane na temat współczynnika skolaryzacji brutto²² i netto²³ dla szkolnictwa ponadpodstawowego. Wartości tych wskaźników przyjmują w większości trend wzrostowy.

Tabela 19 Współczynnik skolaryzacji brutto i netto szkolnictwa ponadpodstawowego w województwie śląskim w latach w 2019 i 2023 roku

Typ szkoły	Współczynnik skolaryzacji brutto 2019 r.	Współczynnik skolaryzacji brutto 2023 r.	Współczynnik skolaryzacji netto 2019 r.	Współczynnik skolaryzacji netto 2023 r.
Branżowa szkoła I stopnia (wiek 15-17 lat)	13,31%	18,73%	11,63%	14,15%
Branżowa szkoła II stopnia (wiek 18-20 lat)	-	1,88%	-	1,59%
Liceum ogólnokształcące (wiek 15-18 lat)	51,43%	57,01%	40,70%	42,14%
Szkoła policealna (wiek 19-21 lat)	19,47%	21,0%	4,39%	5,24%
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy (wiek 15-17 lat)	0,85%	1,00%	0,19%	0,14%
Szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających do pracy) i ogólnozawodowe	39,09%	45,25%	37,01%	37,80%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Szkolnictwo wyższe

Zgodnie z danymi zawartymi w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w województwie śląskim działa 31 uczelni:

- 11 z nich to uczelnie publiczne,
- 14 uczelni ma profil akademicki (zob. tabela 20).

Tabela 20 Uczelnie wyższe w województwie śląskim

Nazwa	Rok utworzenia	Publiczna/niepubliczna	Akademicka/zawodowa
Akademia Górnośląska im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	1994	Niepubliczna	Akademicka
Akademia Humanitas	1997	Niepubliczna	Akademicka
Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach	1948	Publiczna	Akademicka
Akademia Nauk Stosowanych w Bielsku-Białej	1995	Niepubliczna	Zawodowa
Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu	2002	Publiczna	Zawodowa
Akademia Polonijna w Częstochowie	1992	Niepubliczna	Zawodowa
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach	2001	Publiczna	Akademicka
Akademia Śląska	2003	Niepubliczna	Akademicka
Akademia WSB	1995	Niepubliczna	Akademicka

²² Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

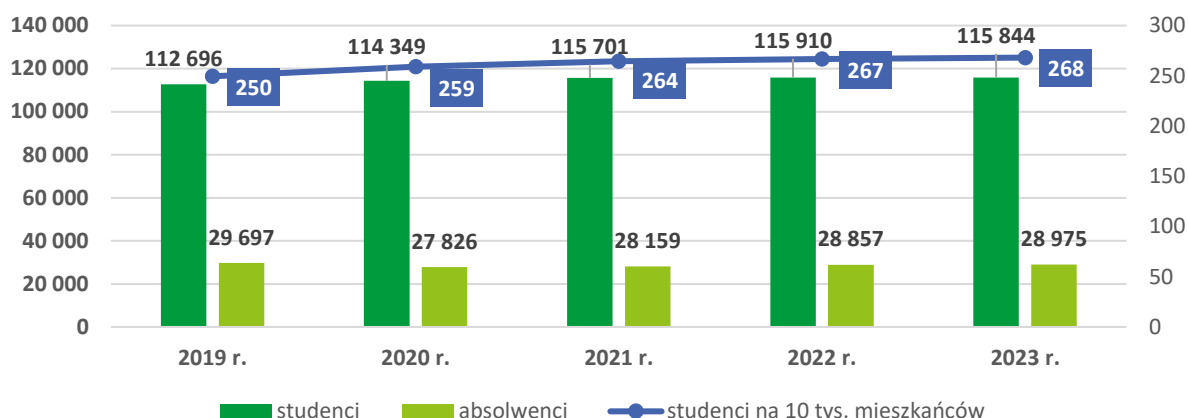
²³ Relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Nazwa	Rok utworzenia	Publiczna/niepubliczna	Akademicka/zawodowa
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach	1970	Publiczna	Akademicka
Bielska Wyższa Szkoła im. Józefa Tyszkiewicza w Bielsku-Białej	1996	Niepubliczna	Zawodowa
Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Karola Goduli w Chorzowie	1999	Niepubliczna	Zawodowa
Politechnika Częstochowska	1949	Publiczna	Akademicka
Politechnika Śląska	1945	Publiczna	Akademicka
Śląska Wyższa Szkoła Medyczna w Katowicach	2008	Niepubliczna	Zawodowa
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	1948	Publiczna	Akademicka
Uczelnia Metropolitalna	2022	Niepubliczna	Zawodowa
Uniwersytet Bielsko-Bialski	2001	Publiczna	Akademicka
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	1936	Publiczna	Akademicka
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie	1971	Publiczna	Akademicka
Uniwersytet Śląski w Katowicach	1968	Publiczna	Akademicka
Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej	1997	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej	1997	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Bielsku-Białej	1996	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie	1996	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Medyczna w Sosnowcu	2007	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej	2001	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	2004	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych w Katowicach	2004	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach	2002	Niepubliczna	Zawodowa
Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie	1995	Niepubliczna	Zawodowa

Źródło: www.radon.nauka.gov.pl, dostęp: 23.01.2025 r.

W 2023 roku na śląskich uczelniach studiowało 115,8 tys. osób, a 29, tys. osób ukończyło studia wyższe (absolwenci). Na przestrzeni lat 2019-2023 rośnie zarówno liczba studentów, jak i absolwentów (zob. wykres 34).

Wykres 34 Liczba studentów i absolwentów (os.) oraz wartość wskaźnika liczby studentów na 10 tys. mieszkańców (os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami

Mieszkańcy województwa śląskiego na tle innych województw są relatywnie dobrze wykształceni - udział osób z wykształceniem wyższym w ogóle ludności w wieku 15-89 lat jest jednym z wyższych, podobnie jak udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników. Z kolei Śląsk jest na dziewiątym miejscu w kraju pod względem liczby studentów na 10 tys. mieszkańców (268 osób) (zob. tabela 21).

Tabela 21 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze edukacji z ogółem kraju i innymi województwami

Wyszczególnienie	Udział osób z wykształceniem wyższym w ogóle ludności w wieku 15-89 lat w 2023 roku (%; dane BAEL)	Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 2023/2024 (%; dane BAEL)	Studenci na 10 tys. mieszkańców w 2023 roku (os.)
Polska	29,3	46,0	330
Dolnośląskie	31,1	43,9	402
Kujawsko-pomorskie	24,0	51,2	283
Lubelskie	26,0	44,9	325
Lubuskie	23,6	54,2	119
Łódzkie	26,2	42,3	296
Małopolskie	31,7	47,9	443
Mazowieckie	39,4	34,0	514
Opolskie	23,7	53,7	223
Podkarpackie	25,0	49,7	214
Podlaskie	27,4	43,9	251
Pomorskie	33,3	48,2	387
Śląskie	28,1	49,2	268
Świętokrzyskie	24,8	49,0	156

Wyszczególnienie	Udział osób z wykształceniem wyższym w ogóle ludności w wieku 15-89 lat w 2023 roku (% , dane BAEL)	Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 2023/2024 (% , dane BAEL)	Studenci na 10 tys. mieszkańców w 2023 roku (os.)
Warmińsko-mazurskie	23,5	51,3	165
Wielkopolskie	26,3	50,8	320
Zachodnio-pomorskie	27,8	46,5	220

na **czzerwono** – trzy najmniej korzystne wyniki w kolumnie;

na **zielono** – trzy najbardziej korzystne wyniki w kolumnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Podsumowanie

Województwo śląskie cechuje relatywnie wysoki poziom wykształcenia mieszkańców, co przekłada się na wysoki potencjał intelektualny regionu. Ten fakt jest szczególnie istotny w kontekście dynamicznie rozwijającego się rynku pracy, gdzie coraz częściej poszukiwani są wysoko wykwalifikowani specjaliści.

Jednocześnie, Śląsk jest regionem o silnie rozwiniętym przemyśle, gdzie wciąż występują deficyty kadrowe w niektórych zawodach. Szkoły zawodowe i techniczne odgrywają w tym kontekście kluczową rolę, dostarczając na rynek pracy wykwalifikowanych pracowników. Warto podkreślić, że udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie śląskim jest jednym z najwyższych w Polsce. To z kolei daje nadzieję na zaspokojenie rosnącego zapotrzebowania na pracowników w sektorach, gdzie brakuje wykwalifikowanych kadr.

Choć województwo śląskie nie należy do ścisłej czołówki regionów z największą liczbą studentów uczelni wyższych w przeliczeniu na liczbę ludności, to jednak odgrywa istotną rolę na mapie polskiego szkolnictwa wyższego. Obecność licznych uczelni zapewnia mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości edukacji na poziomie akademickim, co z kolei przekłada się na rozwój regionu i wzrost jego konkurencyjności.

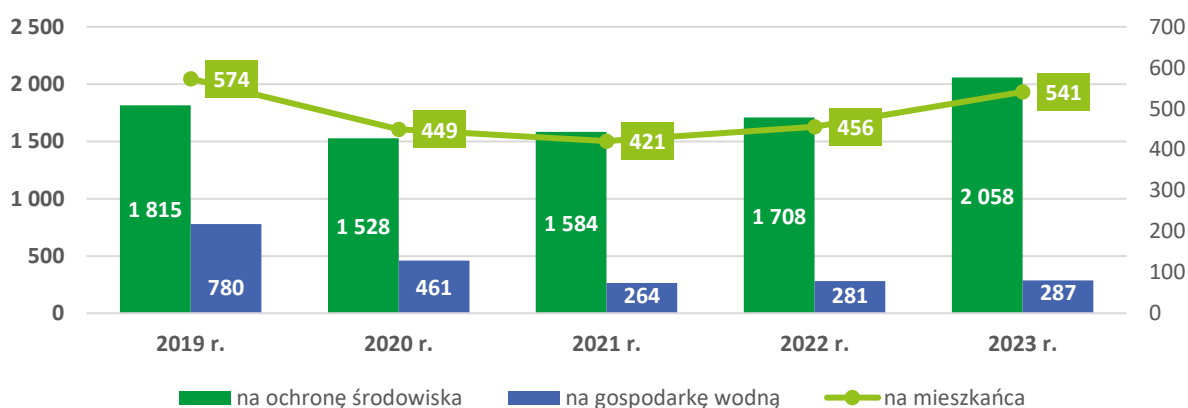
Dzięki dostępności wykwalifikowanych pracowników, Śląsk może przyciągać inwestycje i rozwijać nowe gałęzie przemysłu. Jednocześnie, region ten musi stawiać czoła wyzwaniom związanym z ciągłym doskonaleniem systemu edukacji, tak aby odpowiadał on na zmieniające się potrzeby rynku pracy. Konieczne jest również podejmowanie działań na rzecz dopasowania oferty edukacyjnej do profilu zawodów, na których występują największe deficyty kadrowe.

Ochrona środowiska

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej

W województwie śląskim od 2021 utrzymuje się trend wzrostowy nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej. W 2023 roku ich wartość sięgnęła 2 345 mln zł, co w przeliczeniu na mieszkańca daje 541 zł/os (zob. wykres 35).

Wykres 35 Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej ogółem (mln zł) i na mieszkańca (zł/os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023

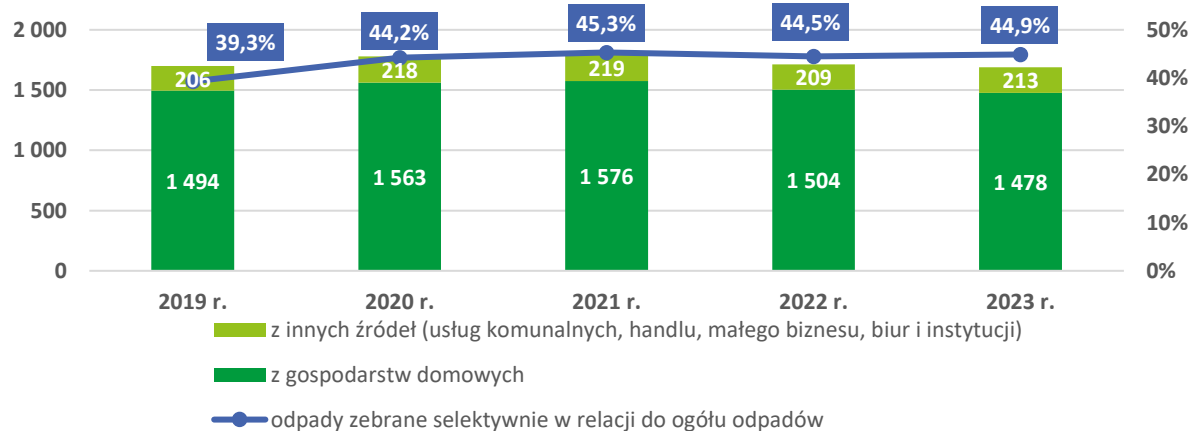

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Odpady

W województwie śląskim w 2023 roku wytworzono łącznie 1 690,2 tys. t odpadów komunalnych, z czego 87,4% stanowiły odpady z gospodarstw domowych. Odsetek odpadów zebranych selektywnie wyniósł 44,9% - więcej niż rok wcześniej (44,5%), ale mniej niż w 2021 roku (45,3%) (zob. wykres 36).

Wykres 36 Ilość wytworzonych odpadów komunalnych (tys. t) oraz udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów (%) w województwie śląskim w latach 2019-2023

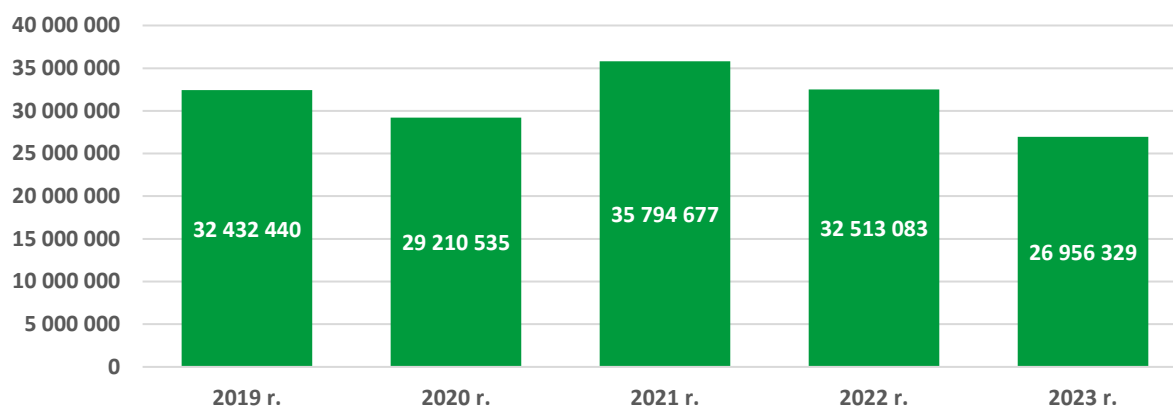

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Zanieczyszczenie powietrza

W 2023 roku emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie śląskim wyniosła prawie 27 mln t, co daje 2 185,52 t na km² powierzchni. Dwutlenek węgla stanowi 98,2% ogółu zanieczyszczeń. Od 2021 roku emisja zanieczyszczeń gazowych notuje korzystną tendencję spadkową (zob. wykres 37).

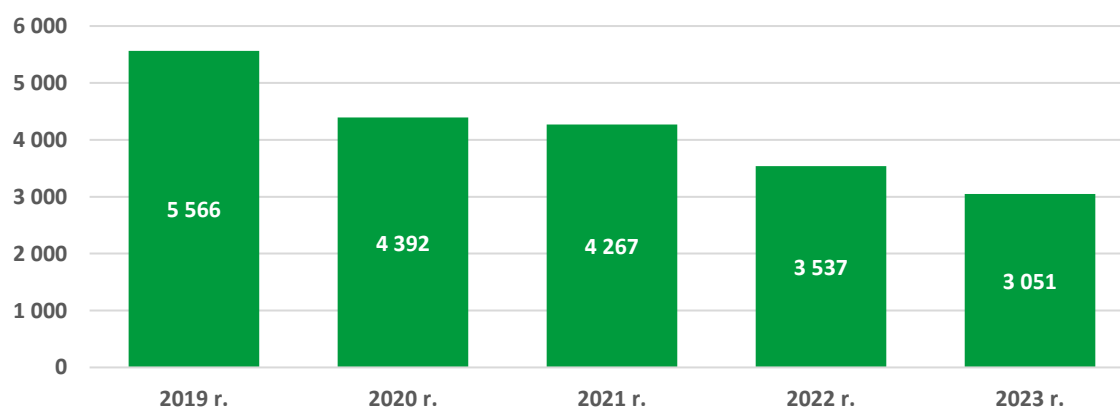
Wykres 37 Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (t)

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

W 2023 roku emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie śląskim wyniosła nieco ponad 3 tys. t, co daje 0,25 t na km² powierzchni. Ze spalania paliw pochodzi 35,2% ogółu zanieczyszczeń pyłowych, zanieczyszczenia cementowo-wapienne i materiałów ogniotrwałych to 3,4%, zanieczyszczenia węglowo-grafitowe, sadza - 3,1%, a zanieczyszczenia krzemowe to 1,3%. W całym analizowanym okresie emisja zanieczyszczeń gazowych notowała wyraźną tendencję spadkową (zob. wykres 38).

Wykres 38 Emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (t/r)

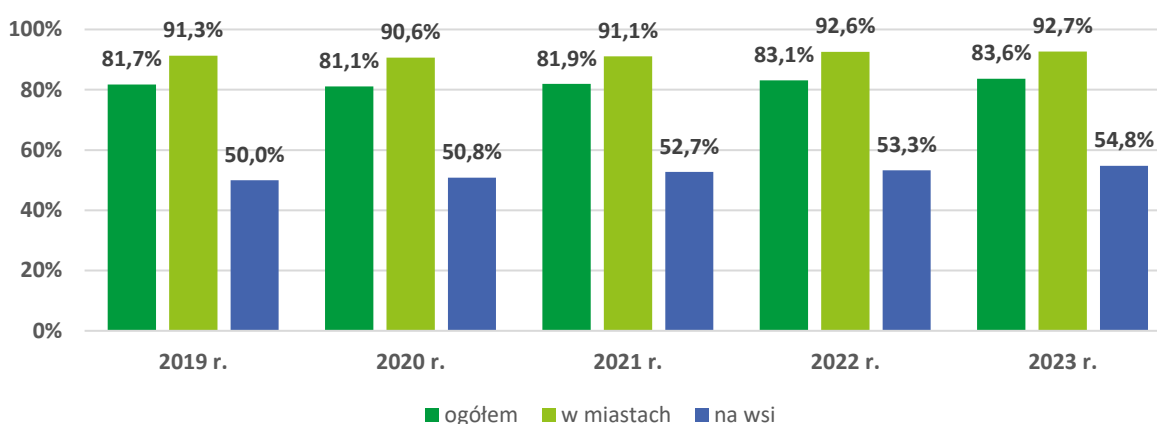
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2023 rok wskazuje na przekroczenia dopuszczalnych norm dla dwutlenku azotu w aglomeracji górnośląskiej, a ponadto na przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 we wszystkich wyznaczonych strefach województwa śląskiego²⁴.

Ścieki

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności województwa śląskiego sięgnął w 2023 roku 83,6%. W miastach ponad 90% ludności korzysta z oczyszczalni, podczas gdy na wsiach jest to nieco więcej niż połowa (54,8%) (zob. wykres 39).

Wykres 39 Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w województwie śląskim w latach 2019-2023

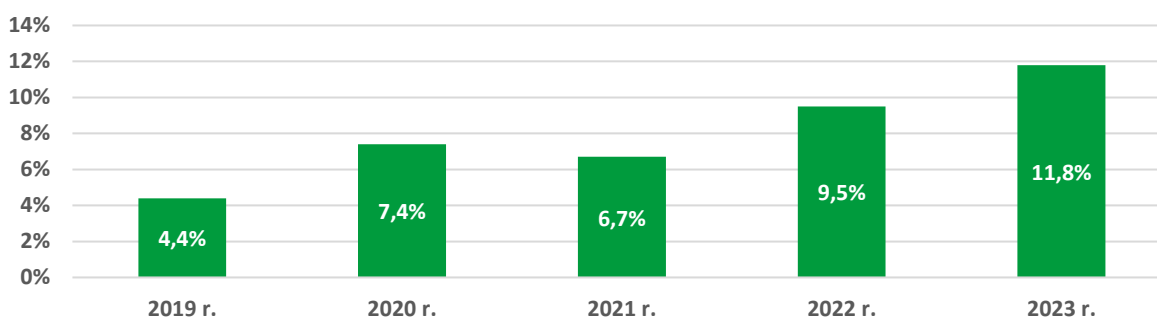

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Energia odnawialna

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie śląskim notuje trend wzrostowy. W 2023 roku już 11,8% energii elektrycznej pochodziło ze źródeł odnawialnych (zob. wykres 40).

Wykres 40 Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie śląskim w latach 2019-2023

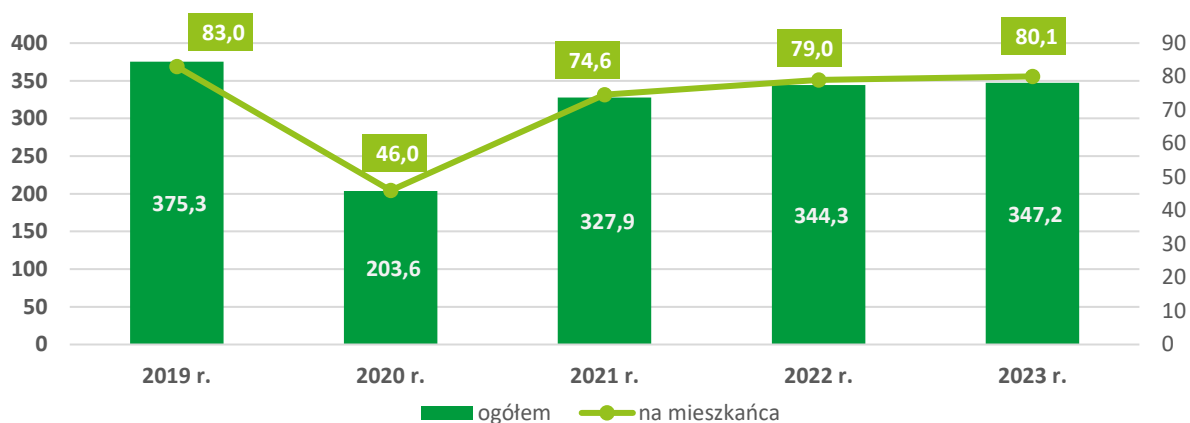
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

²⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2023 rok, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, s. 113.

Transport

W województwie śląskim wykonuje się rokrocznie ok. 350 mln przewozów pasażerskich komunikacją miejską. Wyraźnym wyjątkiem był rok 2020, czyli rok pandemii COVID-19, gdy liczba przewozów spadła do ok. 200 mln. Statystycznie jeden mieszkaniec regionu wykonuje ok. 80 przewozów komunikacją miejską rocznie (zob. wykres 41).

Wykres 41 Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską ogółem (mln os.) i w przeliczeniu na mieszkańca (os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Porównanie województwa śląskiego z ogółem kraju i innymi województwami

Wyraźną słabą stroną województwa śląskiego w kontekście ochrony środowiska jest zanieczyszczenie powietrza – analizowany region jest niechlubnym liderem kraju w tym obszarze z bardzo znaczącą emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w przeliczeniu na powierzchnię. Korzystnym jest, że region aktywnie inwestuje w obszary sprzyjające zmniejszaniu negatywnego wpływu człowieka na środowisko – system segregacji odpadów czy oczyszczalnie ścieków. Zwiększenie nakładów na ochronę środowiska, w tym na rozwój energetyki odnawialnej i transportu publicznego powinien mieć pozytywne konsekwencje dla środowiska w województwie śląskim.

W tabeli 22 – porównanie najważniejszych wskaźników dotyczących ochrony środowiska województwa śląskiego z ogółem kraju i pozostałymi województwami.

Tabela 22 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze ochrony środowiska z ogółem kraju i innymi województwami

Wyszczególnienie	Nakłady na środki trwałe służyące ochronie środowiska i gospodarki wodnej na mieszkańca – średnia z lat 2019-2023 (zł/os.; obliczenia własne)	Udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów w 2023 roku (%)	Emisja zanieczyszczeń gazowych na 1 km ² powierzchni w 2023 roku (t/km ²)	Emisja zanieczyszczeń pyłowych na 1 km ² powierzchni w 2023 roku (t/km ²)	Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w 2023 roku (%)	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w 2023 roku (%)	Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską w przeliczeniu na mieszkańca w 2023 roku (szt.)
Polska	452	40,7	550,35	0,05	75,9	27,4	86,1
Dolnośląskie	550	37,4	659,84	0,05	81,5	13,6	79,6
Kujawsko-pomorskie	339	37,4	508,12	0,09	73,7	53,0	80,1
Lubelskie	391	49,1	193,89	0,04	58,7	52,9	59,0
Lubuskie	507	37,2	144,86	0,03	79,4	35,9	45,9
Łódzkie	489	40,4	1 734,95	0,06	71,4	10,2	83,5
Małopolskie	377	42,8	417,47	0,05	70,4	25,9	112,6
Mazowieckie	538	38,5	797,43	0,04	74,4	9,8	139,6
Opolskie	688	43,7	1 574,67	0,09	79,6	6,2	28,3
Podkarpackie	402	40,0	101,26	0,04	79,0	25,5	21,7
Podlaskie	366	40,5	90,05	0,02	69,2	85,4	55,3
Pomorskie	384	44,4	311,13	0,02	83,6	64,5	116,5
Śląskie	488	44,9	2 185,52	0,25	83,6	11,8	80,1
Świętokrzyskie	437	35,0	1 064,45	0,07	69,9	28,6	40,1
Warmińsko-mazurskie	318	39,2	59,48	0,02	79,0	97,6	41,7
Wielkopolskie	472	40,8	205,42	0,03	73,6	74,6	85,4
Zachodnio-pomorskie	344	35,5	251,69	0,05	85,3	70,0	110,8

na **czzerwono** – trzy najmniej korzystne wyniki w kolumnie; na **zielono** – trzy najbardziej korzystne wyniki w kolumnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.stat.gov.pl, dostęp: 30.01.2025 r.

Podsumowanie

Ochrona środowiska w województwie śląskim jest obszarem wymagającym kompleksowego podejścia i wprowadzenia dalszych działań, mimo już zauważalnych korzystnych tendencji.

Jednym z największych wyzwań w regionie pozostaje problem zanieczyszczenia powietrza. Województwo śląskie od lat zmagają się z wysokim poziomem emisji pyłów i gazów, co jest związane m.in. z intensywną działalnością przemysłową. Zanieczyszczenie powietrza stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, a także wpływa negatywnie na środowisko naturalne, co wymaga kontynuowania polityki proekologicznej oraz intensyfikacji działań na poziomie lokalnym i regionalnym.

Znaczenie energii odnawialnej w województwie śląskim stopniowo wzrasta, jednak udział OZE w produkcji energii wciąż pozostaje zbyt niski w porównaniu do potrzeb regionu i wymogów stawianych przez politykę klimatyczną. Rozwój technologii opartych na odnawialnych źródłach energii, takich jak fotowoltaika, energia wiatrowa czy biomasa, powinien być priorytetem w regionie o tak dużym zapotrzebowaniu energetycznym.

Jednym z istotnych problemów pozostaje także potrzeba rozwoju transportu publicznego. Rozwój tego transportu, zwłaszcza w obszarach podmiejskich i wiejskich, mógłby znacząco przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz zmniejszenia korków w miastach.

Podsumowując, województwo śląskie stoi przed wieloma wyzwaniami w zakresie ochrony środowiska, które wymagają zarówno konsekwentnego wdrażania działań, jak i zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

Spis tabel, wykresów i rysunków

Tabela 1 Subregiony województwa śląskiego	5
Tabela 2 Dane na temat migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)	12
Tabela 3 Dane na temat migracji zagranicznych na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)	12
Tabela 4 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze demografii z ogółem kraju i innymi województwami	15
Tabela 5 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim (szt.) i ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (%) w podziale na wielkość podmiotu w latach 2019-2023	18
Tabela 6 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim (szt.) i ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (%) w podziale na rodzaj działalności w latach 2019-2023	18
Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie śląskim w podziale na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności w 2019 i 2023 roku (szt.)	19
Tabela 8 Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów i zysk netto przedsiębiorstw oraz udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie śląskim w 2023 roku.....	27
Tabela 9 Nakłady inwestycyjne w województwie śląskim w latach 2019-2023 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności.....	29
Tabela 10 Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych i rodzaje prowadzonej innowacji w województwie śląskim w sektorze usług w latach 2019-2022	32
Tabela 11 Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych i rodzaje prowadzonej innowacji w województwie śląskim w sektorze przemysłu w latach 2019-2022	33
Tabela 12 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze gospodarki z ogółem kraju i innymi województwami	35
Tabela 13 Ludność w wieku 15-89 lat według typów aktywności ekonomicznej w województwie śląskim (tys. os.) i ich udział w ogólnej liczbie osób w tym wieku w latach 2019-2023	38
Tabela 14 Współczynnik aktywności zawodowej w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023.....	38
Tabela 15 Wskaźnik zatrudnienia w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023.....	39
Tabela 16 Stopa bezrobocia w województwie śląskim – ogółem i w podziale na płeć - w latach 2019-2023	39

Tabela 17 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze rynku pracy z ogółem kraju i innymi województwami	43
Tabela 18 Liczba szkół, uczniów i absolwentów szkolnictwa ponadpodstawowego w województwie śląskim w latach w 2019 i 2023 roku.....	46
Tabela 19 Współczynnik skolaryzacji brutto i netto szkolnictwa ponadpodstawowego w województwie śląskim w latach w 2019 i 2023 roku.....	47
Tabela 20 Uczelnie wyższe w województwie śląskim	47
Tabela 21 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze edukacji z ogółem kraju i innymi województwami	49
Tabela 22 Porównanie statystyk województwa śląskiego w obszarze ochrony środowiska z ogółem kraju i innymi województwami	55
Wykres 1 Liczba ludności województwa śląskiego w podziale na płeć w latach 2019-2023 (os.)	9
Wykres 2 Struktura ludności województwa śląskiego według grup wieku w 2019 i 2023 roku (%)	9
Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego oraz wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim w latach 2019-2023	10
Wykres 4 Struktura ludności województwa śląskiego według miejsca zamieszkania w 2019 i 2023 roku (%).....	10
Wykres 5 Urodzenia żywe i zgony w województwie śląskim w latach 2019-2023 (os.)	11
Wykres 6 Przyrost naturalny ogółem (os.) i na 1 000 mieszkańców (‰) w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	11
Wykres 7 Dzietność i reprodukcja brutto w województwie śląskim w latach 2019-2023	12
Wykres 8 Prognozowana liczba ludności województwa śląskiego w podziale na płeć do 2060 roku (os.)	13
Wykres 9 Prognozowana struktura ludności województwa śląskiego według grup wieku do 2060 roku (%).....	13
Wykres 10 Dynamika Produktu Krajowego Brutto w relacji z rokiem poprzednim dla województwa śląskiego i ogółu kraju w latach 2019-2022 (ceny stałe)	17
Wykres 11 Udział WDB województwa śląskiego w ogóle WDB kraju w latach 2019-2023 (%).....	17
Wykres 12 Liczba gospodarstw rolnych (szt.) i powierzchnia gruntów (ha) w województwie śląskim w 2010 i 2020 roku.....	20

Wykres 13 Struktura gospodarstw rolnych w województwie śląskim według ich powierzchni w 2020 roku (%).....	21
Wykres 14 Przeciętne zatrudnienie w sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)	21
Wykres 15 Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (szt.)	22
Wykres 16 Udział podmiotów gospodarki narodowej z sekcji B, C, D, E (przemysł) Polskiej Klasyfikacji Działalności w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023	22
Wykres 17 Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w relacji z rokiem poprzednim województwa śląskiego w latach 2019-2022	23
Wykres 18 Przeciętne zatrudnienie w sekcjach B, C, D, E (przemysł) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat).....	23
Wykres 19 Udział podmiotów gospodarki narodowej z sekcji F (budownictwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023	24
Wykres 20 Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa w cenach bieżących w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	24
Wykres 21 Przeciętne zatrudnienie w sekcji F (budownictwo) Polskiej Klasyfikacji Działalności w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat)	25
Wykres 22 Udział podmiotów gospodarki narodowej w sektorze usług w ogólnej liczbie podmiotów w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	26
Wykres 23 Przeciętne zatrudnienie w sektorze usług w województwie śląskim w latach 2019-2023 (etat).....	26
Wykres 24 Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie śląskim w latach 2019-2023	27
Wykres 25 Nakłady inwestycyjne w województwie śląskim w latach 2019-2023 (mln zł).....	29
Wykres 26 Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową w województwie śląskim w latach 2019-2023 (mln zł)	30
Wykres 27 Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową w województwie śląskim w latach 2019-2023 według sektorów (mln zł i w %).....	31
Wykres 28 Odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w województwie śląskim w latach 2019-2022	32
Wykres 29 Liczba patentów udzielanych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie śląskim w latach 2019-2023	33

Wykres 30 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych (os.) i stopa bezrobocia rejestrowanego (%) w województwie śląskim w latach 2019-2023 na 31 grudnia	39
Wykres 31 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci, wieku, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia w województwie śląskim w 2019 i 2023 roku (%)	40
Wykres 32 Struktura ludności województwa śląskiego w wieku 15-89 lat według poziomu wykształcenia w 2019 i 2023.....	45
Wykres 33 Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie śląskim według typów szkół w 2019 i 2023	46
Wykres 34 Liczba studentów i absolwentów (os.) oraz wartość wskaźnika liczby studentów na 10 tys. mieszkańców (os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023	49
Wykres 35 Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej ogółem (mln zł) i na mieszkańca (zł/os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023	51
Wykres 36 Ilość wytworzonych odpadów komunalnych (tys. t) oraz udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów (%) w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	51
Wykres 37 Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (t).....	52
Wykres 38 Emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie śląskim w latach 2019-2023 (t/r).....	52
Wykres 39 Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	53
Wykres 40 Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie śląskim w latach 2019-2023.....	53
Wykres 41 Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską ogółem (mln os.) i w przeliczeniu na mieszkańca (os.) w województwie śląskim w latach 2019-2023.	54